

INFORME SOBRE LA QUALITAT LINGÜÍSTICA EN LA PROGRAMACIÓ AUDIOVISUAL INFANTIL

(maig del 2024)

1. Introducció

L'Observatori de la Qualitat Lingüística (OQL) ha dut a terme una campanya sectorial centrada en diferents programes infantils i juvenils emesos per la televisió i/o per les plataformes digitals. Es basa en un corpus de 20 mostres —vegeu l'[annex](#)— de 13 programes¹ diferents penjats a internet entre el 2021 i el 2023 (la majoria són d'aquest últim any). De totes les mostres, 10 són de l'[SX3](#), 4 d'[À Punt Mèdia](#), 4 més del [Club Piolet d'Andorra Televisió](#) i 2 d'[IB3](#). En total s'han transcrit i analitzat 83 minuts d'àudio, repartits d'aquesta manera:

- Per canals. **SX3**: 50 minuts; **À Punt**: gairebé 14 minuts; **IB3**: 11 minuts; **Andorra Televisió**: 8 minuts.
- Per franges d'edat. Programes **fins als 6/7 anys**: 28 minuts; **a partir de 6/7 anys**: 55 minuts.

Entre els programes per als més petits hi ha dibuixos animats (*El Piolet i la Violeta*, *Jasmine i Jambo*), titelles animats (*Uau Ka Kau*) i un espai amb un personatge de carn i ossos (*Titó*). Entre els espais destinats als més grans, es diversifiquen els formats: informatius (*InfoK*, *Pio News*), concursos (de música: *Fes talent*; de cuina: *Manduka Family*), magazins (*Ràndom*, *Betapodcast*, *La Colla Nius*), i programes de videojocs (*Git Gud*) i d'humor (*La Colla X-Press*).

Dos dels programes —de la franja d'edat dels més petits— s'emeten alhora per l'[SX3](#) i [IB3](#): *Jasmine i Jambo* i *Uau Ka Kau*. Del primer n'hi ha una sola versió que s'emet pels dos canals, en què un dels dos personatges parla mallorquí i l'altre central: s'ha comptabilitzat com si fos d'[IB3](#), que és d'on s'ha extret, però es podria haver obtingut igualment de l'[SX3](#). Del segon, que és una coproducció de [TV3](#) i [IB3](#), n'hi ha dues versions diferents, l'una amb el doblatge en central i l'altra amb el doblatge en balear; i s'ha agafat un mateix capítol en les dues versions per comparar el tractament de la llengua. En els apartats [2.4](#) i [2.5](#) es fa un esment especial d'algunes particularitats detectades en aquestes mostres.

En alguns dels programes analitzats apareixen esporàdicament veus de persones que hi participen testimonialment (concursants, experts, entrevistats). El discurs d'aquestes persones no es té en compte en aquest informe. Tampoc no es té en compte la simulació d'accent anglès que fa un dels personatges del programa *Pio News* d'Andorra Televisió, que afecta la pronúncia d'algunes consonants, com la *r* o la *t*, però no repercuteix en la qualitat lingüística.

Pel que fa a les fonts que s'esmenten en aquest informe, vegeu el document [Fonts citades en els informes de l'OQL](#).

---

¹ Considerem *La Colla Nius* i *La Colla X-Press* d'[À Punt](#) com a programes diferents perquè, tot i que els presentadors són els mateixos, els continguts i el grau de formalitat varien una mica.

2. Anàlisi lingüística de les dades obtingudes

Darrere dels programes infantils sempre hi ha un guió, que algunes vegades es llegeix al peu de la lletra (en espais informatius o en doblatges, per exemple) i altres vegades s'agafa simplement com a punt de partida per a la interpretació, i en aquest cas hi ha una dosi més alta d'improvisació (com ara en esquetxos o concursos). Això dona graus de formalitat diferents; i en alguns programes, a més, es combina la formalitat amb la informalitat en funció del personatge o del context: una parella de presentadors, per exemple, parlen amb més cura quan expliquen una notícia que no pas quan tenen una conversa més o menys banal i pretesament improvisada.

En el conjunt de les mostres analitzades hi ha 34 emissors en total. Els accents dialectals que es troben en les diferents produccions solen ser de l'àmbit geogràfic de cada televisió. Amb dues particularitats (deixant al marge el doblatge híbrid de *Jasmine i Jambo*): 1) a l'SX3, de les 19 veus recollides, 18 són del central i només una del nord-occidental, i 2) a Andorra Televisió, de les 5 veus recollides, n'hi ha 3 del nord-occidental i 2 del central. En canvi, les 4 veus d'À Punt són totes valencianes i les 4 d'IB3 són totes balears (i, a més a més, amb representació variada: de Mallorca, Menorca i Eivissa).

Com a receptors, solem percebre abans els errors que no pas els bons usos. Això és així perquè l'error crida l'atenció, mentre que el bon discurs que flueix sense cap raresa passa desapercbut. I de vegades, més que d'errors, s'ha de parlar d'inadequacions, és a dir, de matisos. Aquest informe vol posar l'accent tant en els bons usos com en els mals usos, i per això se'n mostra una selecció força representativa integrada en diferents punts: fonètica, morfosintaxi i lèxic. I, en la mesura que és possible i pertinent, s'intenten contextualitzar les dades en el grau de formalitat dels programes i en les franges d'edat a què van dirigits.

2.1. Fenòmens fonètics

La dicció de la major part dels 34 emissors analitzats és bona. N'hi ha un, però, que en alguns moments no vocalitza adequadament i parla una mica a batzegades. D'altra banda, en certs moments es nota que alguns presentadors llegeixen el que diuen perquè perden el fil i no el recuperen fins que retroben o reinterpreten el text: el contrast entre el ritme de lectura i els instants de vacil·lació és notori. Aquest contrast no es produeix quan el discurs és espontani.

Vegem a continuació alguns fenòmens concrets que s'han observat en les mostres analitzades.

- 1) Majoritàriament la *s* es pronuncia bé, com a sonora i com a sorda d'acord amb el mot o amb el context sintàctic (*medu[z]es, fin[z] i tot; di[s]eny, mi[s]ió*). Però hi ha 4 emissors dels programes per a franges d'edat més grans —3 de valencians i un de central— que mostren problemes en la pronúncia de la *s* sonora, tant en l'àmbit del mot com entre mots en contacte (*mú[s]ica; el[s] enemics*); i algun l'arriba a fer sonora quan hauria de ser sorda (*ma[z]a, disfre[z]ada*). En cap cas, però, es tracta d'una incapacitat articulatòria perquè tots 4 fan adequadament la *s* sonora en alguns casos (*tre[z]ors, ale[z]hores, del[z] acudits, el[z] àngels*).

Les paraules *dinosaure* i *tiranosaure* surten en boca de 2 presentadors en un context formal: les pronuncien amb *s* sonora, una pronúncia que se sol generalitzar quan es perd la percepció que es tracta de mots compostos; però la pronúncia adequada d'aquests mots és amb *s* sorda (cf. [OIEC 2.6.3.1e](#), [OIEC 4.3c](#) i [Optimot](#)).

La *s* sorda generalment es pronuncia bé, però hi ha 2 emissors que mostren una petita vacil·lació amb la *s* sorda escrita *c* davant *i*: un diu bé *velo[s]itat* i però diu *ja[z]iments* (en un context formal), i un altre diu *gra[z]ioset* i seguidament diu *gra[s]ioseta* (en un context informal).

Malgrat tot el que s'ha indicat, hi ha una presentadora que diu sistemàticament el so [s] amb un punt d'articulació més avançat del que tocaria, gairebé dental. Aquesta pronúncia, tant si s'escriu amb *s* (**descartat**) com amb *c* (**ceba**), és molt marcada i seria preferible evitar-la en un discurs públic.

- 2) Es troben unes quantes paraules que contenen el grup **-bl-** darrere de vocal accentuada, amb 3 pronúncies diferents: 5 parlants centrals el pronuncien amb *p* (*terri[p]les*), 5 més (4 de nord-occidentals i un de central) fan la *b* sonora sense geminar (*possi[β]le*) i un de balear la fa sonora i geminada (*incompara[bb]le*). Aquesta seqüència no es dona en cap mostra valenciana. La pronúncia amb *p*, com indica la [GIEC 4.3.6](#), pertany als registres informals, i de tots els emissors centrals que fan la *p*, només un està en un context formal.

S'observen moltes menys paraules amb el grup **-gl-**, però també amb variació de pronúncies, totes de veus del central: 2 parlants ho diuen amb *k* (*se[k]le*) i un amb la *g* sonora sense geminar (*re[ɣ]les*). La pronúncia amb *k* és pròpia dels registres informals ([GIEC 4.3.6](#)), però en les mostres analitzades es detecta majoritàriament en contextos formals.

Una altra veu del central no comptada entre les de dalt mostra vacil·lació en tots dos casos en un programa destinat als més petits: diu *do[p]leguem* al costat de *do[β]leguem* i *do[β]legar*; i diu 2 cops *re[k]le* i 2 cops més *re[gg]le*. Tot i que el context no és formal, sembla que hi ha una voluntat de tenir cura de la pronúncia, malgrat que el resultat final sigui heterogeni.

- 3) Els grups **-tg-** i **-tj-** de mots com *formatge* o *platja* es troben en 19 emissors en contextos formals i informals: majoritàriament els fan sonors (*forma[ɟ]e* i *pla[ɟ]a*) (cf. [GIEC 4.2.3.2](#)). Només un d'aquests 19, que pronuncia adequadament *metge* i *viatge*, diu *carrua[tʃ]e*, i un altre diu *pla[tʃ]a*.
- 4) La *xeix* en posició inicial rep dues pronúncies diferents d'acord amb la pronúncia tradicional dels diferents dialectes (cf. [GIEC 4.2.3.1a](#)). Independentment del registre i de la franja d'edat dels programes, els actors i presentadors orientals fan el so fricatiu [ʃ] (*xocolata*) i els occidentals fan el so africacat [tʃ]. Amb dues excepcions: un nord-occidental diu [ʃ]arxes i una mallorquina pronuncia la seqüència *ses xirimoies* de les dues maneres: *se[sʃ]irimoies*, com en central, i *se[tʃ]irimoies*, com és esperable en el seu parlar (cf. [GIEC 4.4.3.4c](#)).

- 5) Les diferents veus analitzades solen pronunciar amb [ks] la *x* de les paraules començades per *ex-* + consonant oclusiva: *e[ks]plorador*, *e[ks]periència*, *e[ks]tingit*, *e[ks]traterrestres*; però, en canvi, *e[s]perimental*. Es detecta força variació amb el verb *explicar* en contextos formals i informals de programes destinats a la franja d'edat dels més grans: 4 emissors el pronuncien amb [ks] i 3 més amb una simple *s*, *e[s]plicar*. Dels 2 mots observats que comencen amb *exc-*, un emissor mostra vacil·lació entre *e[ks]cavació* i *e[s]cavació* en un programa formal per als més grans i un altre diu únicament *e[s]cursió* en un programa més informal destinat als més petits. En la dicció acurada pròpia de registres formals s'evita l'elisió de la [k] del grup [ks] observada en aquests casos ([GIEC 2.4.2.1a](#)).

La *x* de les poques paraules començades per *ex-* + vocal (totes en programes per a les franges d'edat més grans) es pronuncia [gz]: *e[gz]acte*, *e[gz]istia*, *è[gz]it*. Amb el mot *exemple*, però, es troben fins a 3 pronúncies diferents: l'estàndard *e[gz]emple* (3 emissors en contextos formals i informals), la pronúncia informal com si fos *edgemple* (2 emissors del parlar central en contextos formals i informals) i la inacceptable *e[ks]emple*, amb *s* sorda (una emissor en un context informal) (cf. [GIEC 4.4.1.2a](#) i [OIEC 2.6.4](#)).

- 6) Una de les veus valencianes apitxa la *g* i la *j* (*genial* i *jaqueta* dits com si fossin *txenial* i *txaqueta*). D'altra banda, s'observa la palatalització de la *s* en posició final de mot darrere *t* —només esporàdicament— en dos parlants valencians i en una de balear (*panellets* i *tots* dits com si fossin *panelletx* i *totx*). Aquests fenòmens es troben sobretot en programes per als més grans —només se'n detecta 1 cas en programes per a la franja dels més petits— i en contextos més aviat informals, en la línia del que indica la [GIEC 4.2.3.2](#).
- 7) Els mots *ja* i *jo* tan aviat es pronuncien amb el so palatoalveolar sonor [ʒ] (és a dir, el propi de la *j*) com amb semivocal (és a dir, com si fossin *ia* i *io*). Pel que fa a l'adverbi *ja*, 13 parlants el diuen amb [ʒ], 11 diuen *ia* i n'hi ha 5 que el diuen de les dues maneres, en alguns casos amb predomini d'una de les pronúncies i en alguns altres amb una distribució bastant semblant. Pel que fa al pronom *jo*, no tan freqüent, 12 emissors el diuen amb [ʒ], 5 diuen *io* i n'hi ha 4 que ho diuen de les dues maneres.

Entre els que diuen els dos mots, s'observa que les pronúncies es corresponen en 9 casos. És a dir, qui diu *ja* amb [ʒ] també diu *jo* amb [ʒ], i qui diu *ia* també diu *io*. En canvi, hi ha 6 emissors que mostren vacil·lació en la pronúncia d'una de les paraules però no de l'altra, i només un mostra vacil·lació de pronúncia en les dues paraules al mateix temps. Hi ha el cas particular d'una presentadora que diu un cop [ʒ]o i un cop *ia*., i s'arriben a trobar les dues pronúncies barrejades en una mateixa frase: *ia puc regar [ʒ]o; [ʒ]o, que ia estic aquí*.

La [GIEC 2.5.2c](#) explica que aquests mots poden pronunciar-se d'una manera o de l'altra segons els parlars, i que la pronúncia *ia* i *io* «és la més general de la zona sud del nord-occidental i del central, en valencià i en eivissenc» i la pronúncia amb [ʒ] en els altres parlars. Aquesta indicació es compleix fins a un cert punt: és cert que majoritàriament els parlants valencians diuen *ia* i *io*, però l'emissora eivissenca els diu amb [ʒ]; també s'observa que, entre els nord-occidentals, els d'Andorra TV majoritàriament fan [ʒ]. Però a partir d'aquí la variació és més aleatòria, indistinta en programes per als més grans i per als més petits, però sí que es detecta un predomini de la pronúncia amb [ʒ] en el cas de *ja* en contextos més formals.

- 8) De tant en tant se sent alguna paraula amb sons retallats, sigui per un relaxament fruit de la velocitat elocutiva, sigui per la complexitat del mot. I això es troba tant en contextos informals (**nessites** en comptes de *necessites*) com en altres de més formals (**palentòlegs** en comptes de *paleontòlegs*). De vegades fins i tot se silencia una paraula monosíl·laba, que s'entén pel context: *l'Aleix... (ha) fet una cosa molt extrema!*
- Hi ha altres emmudiments, en canvi, que no estan tan relacionats amb aquesta velocitat elocutiva i que són habituals en la llengua general en segons quines paraules o seqüències, i en segons quins parlars: 5 veus centrals diuen **vritat** en contextos informals i només una d'occidental diu **veritat** en un context més formal; una emissora central diu **tronja**, una pronúncia informal (cf. GIEC [3.3.4.2c](#)), en un context més aviat formal; les formes verbals *anar* i *anam/anem* es diuen majoritàriament completes, però 3 emissors centrals les retallen en contextos informals (*hi puc 'nar; 'nem girant*). I en la seqüència de la preposició *per* + demostratiu, es diu **per aquest** en un context formal enfront de **per 'quest** o **per 'quí** en un context informal. Totes aquestes elisions es troben en programes per a les dues franges d'edats, i en alguns casos —però no sempre— s'observa una certa relació entre la pronúncia i el grau de formalitat.
- 9) La fusió de vocals entre paraules en contacte (cf. [GIEC 3.4](#)) és un fenomen que es dona amb total naturalitat (**poc' aigua, un' altra cosa, ha 'cabat**). Quan les dues vocals són àtones, de vegades es fonen (**q' investiguen, q' ho farem**) i altres vegades es forma un diftong (**que us porto**), dues opcions igualment vàlides. En algun cas, però, es detecta la pronúncia marcada de les dues vocals en algun parlant, una opció no tan habitual i fruit, potser, de la lectura del text (en veus centrals: *una capsa espacial; cada any; va aconseguir*; en un emissor nord-occidental: *un joc que és més complicat*); algun cop s'arriba a trobar en una mateixa frase el manteniment de les dues vocals al costat de l'elisió (es va **anar** 'daptant).
- 10) Entre els presentadors valencians hi ha la tendència a emmudir la *t* final de mot quan el mot següent comença amb *d*: *el jura(t) de; ha canvia(t) de roba*. Es tracta d'un tret propi de la parla espontània que s'observa justament en contextos informals. En canvi, en un moment en què el guió escrit té més pes, a través del teleapuntador, no es fa aquesta simplificació: *tradicions que hem importat de fora*.
- També es detecta en 2 dels emissors valencians la pronúncia amb la *d* elidida de 2 mots acabats en *-ada*: *quina marranada* (dit **marranà**), *una altra vegada* (dit **vegà**). És una pronúncia col·loquial que en les mostres analitzades es troba en contextos informals (cf. [GIEC 4.4.3.3](#)).
- 11) La paraula *setmana* es diu o bé amb una *m* simple (3 veus: una de central, una de nord-occidental i una de valenciana) o bé marcant la *t* (2 emissors centrals). Aquesta pronúncia, influïda per l'ortografia, apareix en programes destinats als més grans i sobretot en contextos informatius formals, de manera que és molt probable que els presentadors llegissin el text. En cap cas es troba la pronúncia esperable, fora del valencià, amb la *m* geminada, com si fos *semmana* (cf. [GIEC 4.4.3.1](#))
- 12) S'observa una bona pronúncia de la paraula **arbre**, emmudint la primera *r*, en boca de 3 parlants. També de l'infinitiu i les formes de futur del verb **prendre** i derivats: 5 emissors centrals i nord-occidentals emmudeixen la *r* en casos com *ap(r)endre, ap(r)endrem*,

p(r)endre, sorp(r)endre, sorp(r)endré; en canvi, un altre de nord-occidental diu *sorprendràs*, marcant la primera *r* del radical. Fora del mallorquí, aquestes formes verbals es pronuncien emmudint aquesta *r* (cf. [OIEC 2.4.1](#)).

- 13) En les mostres analitzades s'observa una tendència a silenciar la *b* de la preposició *amb* quan va seguida d'un mot començat amb so vocàlic, contràriament al que indica la [GIEC 4.3.2](#): *am(b) el peu*. La pronúncia o l'emmudiment no sembla que responguin a un grau de més o menys formalitat; sinó que es tracta més aviat d'una tendència a emmudir la *b* cada cop més estesa, sobretot entre els joves: hi ha 12 emissors que l'emmudeixen, 4 que la pronuncien i 4 més que vacil·len. Les dues pronúncies es troben en les dues franges d'edat a què van dirigits els programes analitzats.

- 14) Entre els parlants orientals, el relatiu *que* precedit de l'article masculí singular *el* és pronunciat adequadament amb vocal neutra per 3 emissors (*digues el que [kə] vulguis*), 2 més el pronuncien inadecuadament amb *è* en contextos formals i informals (*el què a alguns els encanta, d'altres ho detesten*), i un altre mostra vacil·lació. D'altra banda, la pronúncia del relatiu o l'exclamatiu *que* amb *e* tancada és inacceptable en qualsevol registre en català oriental (*l'entitat qu[e] li van prendre; qu[e] fort*): tot i que és minoritària, es troba en 4 emissors orientals en contextos formals i informals però només en programes destinats a les franges d'edat més grans; només un dels 4 ho fa de manera sistemàtica. Entre els parlants occidentals aquest mot es pronuncia adequadament, sempre amb *e* tancada.

- 15) Seguint amb les veus dels parlars orientals, la pronúncia de la vocal neutra sol ser adequada (*ast[ə]roid[ə]*). Un presentador, però, té tendència a pronunciar la *e* àtona com a [e] i no pas com neutra: *impr[e]vistes, r[e]volucionària, d[e] tot*. Es detecta un cop la paraula *còlera*, dita amb la *e* tancada (*còl[e]ra*). La pronúncia esperable en central és *còl[ə]ra*, tal com indica el [DCVB](#).
Però en 2 dels programes destinats als més grans hi ha una presentadora i un col·laborador que tendeixen a fer la neutra com una *a* (*com asteu?; pot passar da tot*). Encara que el registre d'aquests programes sigui informal, aquesta tendència no és acceptable, tal com indica la [GIEC 3.2.2](#).

- 16) Es troba vacil·lació en la pronúncia de *e* en posició àtona en algunes paraules: el terme *neandertal* és dit 3 vegades *neand[e]rtal* i 2 vegades *neand[ə]rtal* pel mateix emissor, del parlar central. S'observen també alguns casos en què veus orientals no fan la reducció de la *e* a la vocal neutra: l'anglicisme *tràiler*, el neologisme *manduker* (seguidors del programa *Manduka Family*) i el nom propi *Guinness*. El cultisme *base* es diu un cop amb [e] i un altre amb neutra final; tot i que la *Gramàtica* considera que és un mot plenament integrat en la llengua i per tant es pronuncia amb vocal neutra, igual com *classes*, que en les mostres es diu una vegada amb neutra. (cf. [GIEC 3.3.1.2c](#)). Finalment, amb el prefix *super-*, es detecta en tots els registres i en programes per a totes les franges d'edat una atenció especial a pronunciar-lo acuradament: 8 emissors el diuen amb neutra (*sup[ə]rcontent*) i només una presentadora el diu amb *e* (*sup[e]rbé*).

- 17) En els diferents parlants orientals s'observa la reducció de *o* a [u], excepte en mallorquí, d'acord amb cada parlar: *c[u]nèixer* en central i menorquí, *c[o]nèixer* en mallorquí (cf. [GIEC 3.2.2](#)). Fluctua la pronúncia de la paraula *rècord*: de les 3 veus centrals que la diuen, 2 (SX3 i Andorra TV) la fan amb *u* (*rèc[u]rd*) i una (SX3) amb *o* (*rèc[o]rd*). Segons l'[ésAdir](#), la pronúncia amb *u* és la preferible en central.
- 18) Encara entre els parlants orientals, *vídeo* es diu adequadament sense neutralitzar ni la *e* ni la *o* (cf. [Optimot](#)), però en canvi una veu central pronuncia *vid[ju]joc* el compost *videojoc*, i una altra, també central, el pronuncia *vid[jo]joc*. Generalment, en aquest compost hi ha vacil·lació entre la pronúncia no reduïda [e.o] i la reduïda [əw]; però en aquesta mostra es fa un pas més, el tancament de *e* en *i*, que facilita la pronúncia amb diftong creixent ([ju]/[jo]), però que caldria evitar en registres formals.

Altres compostos i derivats observats en boca d'emissors orientals són: *biodiversitat*, pronunciat amb la *o* tancada (*bi[o]diversitat*); *entrepà*, pronunciat amb neutra inicial ([ə]ntrepà), i *extraterrestres*, pronunciat amb neutra inicial en central ([ə]xtraterrestres) i amb *e* oberta inicial en balear ([ɛ]xtraterrestres). En aquests casos, la vacil·lació entre fer reducció vocàlica o no fer-ne és habitual: la reducció es veu afavorida en la mesura que el parlant perd la consciència que es tracta d'un mot compost o prefixat (cf. [GIEC 5.2.1.3](#)).

- 19) Entre els emissors occidentals hi ha vacil·lació en la pronúncia de la *e* del verb *disfressar-se*: un doblador nord-occidental el diu adequadament amb *e* (*disfr[e]ssar-te*), però en el mateix espai una dobladora també nord-occidental el diu amb *a* (*m'he disfr[a]ssat*). I una presentadora valenciana també fluctua en un mateix programa (*la gent disfr[e]ssada* i, al mateix temps, *ens disfr[a]ssem*). En canvi, les 2 vegades que es detecta el substantiu, es diu adequadament: *disfressa*.
- 20) Un dels parlants nord-occidentals neutralitza de manera no esperada la *e* àtona de l'article masculí i de les contraccions ([ə]l filtr[e], [ə]ls [e]cosistem[e]s, d[ə]ls plàstics, p[ə]ls p[e]ndents) i, en canvi, la *e* de l'article femení plural i la *a* de l'article femení singular i de la contracció *al* les fa tal com és esperable, és a dir, sense neutralització ([e]s pluges, [a] calor, [a]ls cinemes) (cf. [GIEC 3.2.2](#)). És una particularitat que no s'estén a altres casos, on sí que fa la pronúncia esperada: *la caiguda d[e] neu*, *l'[e]stiu*, *molt[e]s cos[e]s*, *què s'[e]stren[e] als cin[e]m[e]s*.
- 21) Les formes verbals de *veure* corresponents a l'infinitiu i al futur es pronuncien diferent en funció dels dialectes: 11 emissors dels parlars central i nord-occidental les fan amb diftong (*veure*, *veuràs*, *veurem*, *veureu*), mentre que 5 del valencià i del mallorquí les fan amb monoftongació, és a dir, amb *o* (*voràs*, *voreu* i, només en valencià, *vore*). Les diferents pronúncies es troben en programes per a totes les franges d'edat. La monoftongada, només s'ha observat en contextos informals. En canvi, no s'ha pogut observar quina pronúncia es fa en un context formal, en què seria esperable la forma amb el diftong *eu*.
- 22) Del total de 34 emissors analitzats, n'hi ha 6 que pronuncien sistemàticament el so lateral palatal [ʎ] representat pel dígraf *ll* de manera inadequada, ja sigui amb la semivocal

palatal [j] o amb l'aproximant palatal [j̞], pròpia de l'andalús (*ella* i *millor* dits com si fossin *e[j]a* i *mi[j̞]or*). Almenys una d'aquestes 6 veus és capaç d'articular el so que tocava, perquè pronuncia adequadament la paraula *lloro* ([A]oro). Algun altre emissor central pronuncia esporàdicament algun mot amb la semivocal [j] en casos de ieisme històric (*ulls*, *pinzells* i *vull* dits com si fossin *uis*, *pinzeis* i *vui*), acceptable en els registres informals (GIEC 4.2.5), que és on s'observa. Però la pronúncia sistemàtica amb [j] o [j̞], que només es detecta en programes destinats a la franja d'edat dels més grans, no és acceptable en cap registre.

- 23) El demostratiu *aquest*, quan el nom que modifica ve a continuació i comença amb vocal, és pronunciat amb *s* per 2 emissors en contextos formals (*aquest estiu*), mentre que 4 més el pronuncien emmudint la *s* en contextos més informals (*aquet estiu*). La pronúncia habitual en els registres formals és amb *s* (cf. [Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II, Morfologia, 1.3](#) i [ésAdir](#)). Per a la variació de les formes del determinant demostratiu, vegeu el [punt 32](#).

- 24) Hi ha una certa tendència a pronunciar els numerals *quaranta* i *seixanta* d'una manera informal. Hi ha 2 presentadors, un de central i un de valencià, que diuen *quaranta* de manera estàndard, amb el diftong *ua*, i 2 més de centrals que el diuen com si fos *curanta*. Pel que fa a *seixanta*, un emissor nord-occidental el pronuncia de manera estàndard i 2 emissores centrals el diuen com si fos *xixanta* (una de les quals també pronuncia *curanta*). Les pronúncies *curanta* i *xixanta* són pròpies de registres informals (cf. [GIEC 2.5.2b](#), i [GIEC 3.3.4.2a](#)), però un dels casos detectats es dona en un context formal.

Sí que s'observa la pronúncia adequada, amb *e* oberta i amb [u], respectivament, entre parlants orientals d'altres numerals que sovint plantegen problemes: *tres-cents*, *set-cents* i *noranta*. Tant aquests numerals com els altres es troben només en programes per a les franges d'edat més grans.

- 25) El contacte d'una *s* final de mot amb la *r* inicial del mot següent es resol gairebé sempre adequadament amb l'emudiment de la *s*. Hi ha 10 emissors que ho fan així, ja sigui en contextos formals o informals, i en programes per a totes les franges d'edat (*diverse(s) races*, *mé(s) real*). Un sol cop un presentador diu la *s* de manera força marcada en un context formal (*tres rodes*), tret propi d'una pronúncia molt acurada (cf. [GIEC 4.4.3.4d](#)).

- 26) L'adjectiu i indefinit **altre** es pronuncia majoritàriament de manera estàndard, és a dir, amb la *l*. Només 3 emissors elideixen aïlladament aquesta *l* (*qualsevol altre joc*) en contextos formals i informals i en programes per a les diferents franges d'edat. En la mateixa línia, els 9 emissors que diuen els pronoms **nosaltres** i **vosaltres**, els pronuncien amb la *l*: només un d'ells diu una sola vegada **vosatres** en un context informal d'un programa per als més petits. La pronúncia sense la *l* d'aquests mots és espontània però s'evita en els registres formals (cf. [GIEC 4.2.5](#)).

- 27) Els topònims estrangers es diuen adequadament: **Sàhara**, amb *h* aspirada (cf. [OIEC 2.10.2c](#)), cap **Canaveral**, amb [n]. Amb algun altre nom propi, en canvi, s'observa vacil·lació: el nom de la nau *Osiris-Rex*, per exemple, s'arriba a dir de 3 maneres diferents en un mateix programa: [os]iris, [oz]iris i [uz]iris.
- 28) Altres fenòmens que s'observen són els següents:
- Es pronuncien adequadament, sense desplaçar l'accent, paraules com **Himàlaia** (vista en el punt precedent), **atmosfera** i **olimpíades**.
  - Les paraules *cent* i *sant* es diuen sensibilitzant la *t* final en les seqüències *cent anys* i *Sant Antoni*. La primera es detecta en una veu central, en registre formal, i la segona en una de valenciana, en un to més informal (cf. [GIEC 4.3.2](#)).
  - Els verbs **connectar** i **desconnectar** es diuen amb una sola *n* (4 emissors), tant en contextos formals com informals i en programes per a totes les edats. La pronúncia amb la *n* geminada és pròpia de registres molt formals, de manera que la pronúncia espontània amb una *n* simple és adequada en els diferents programes.
  - La paraula *enginyer* es troba en boca de 2 emissors en contextos formals i en programes per a les franges d'edat més grans: un la diu com si fos **ingenier** i l'altre la diu un cop adequadament **enginyer** i un altre com si fos **ingenyer**.

2.2. Fenòmens morfosintàctics

- 29) Les formes de l'article definit singular s'usen adequadament en totes les mostres analitzades (**la inspiració**, **l'escena**, **l'invent**, **el contingut**). Esporàdicament es detecta en 2 emissors l'ús de la forma femenina *la* allà on —en termes gràfics— seria esperable *l'* (**la experiència**, **la única**). Igualment, les formes de la preposició *de* s'usen adequadament i només s'observa en 2 emissors l'ús de la forma *de* allà on seria esperable *d'* (**haurem de aconseguir**, **de unes ulleres**).

Les mostres amb parlars baleàrics es desenvolupen en un registre informal i s'hi fa servir sistemàticament l'article salat, amb les excepcions habituals (cf. [GIEC 16.3.1.1](#)): **s'aniversari**, **sa natura**, **ses cançons**, **es turistes**, **des bosc**; però **la Terra**, **el Sàhara**, **l'Antàrtida**, **del món**. En algun moment, però, es detecta la forma general allà on seria esperable l'article salat: **el millor de tots**; **la selva** al costat de **sa selva** (en la mateixa mostra).

- 30) L'article davant dels noms propis s'ajusta als usos dels diferents dialectes (cf. [GIEC 16.3.1.2a](#)): *el/la* en nord-occidental (**el Piolet**, **el Guillem**, **la Violeta**), *en/na* en baleàric (**en Uau**, **na Ka**), absència d'article en valencià (**la veu del meu equip és Sofia**; **la versatilitat de Manuel**) i, en central, variació entre *en* i *el* en masculí —davant de vocal, sempre *l'*— i *la* en femení (**el Uau**, **en Titó**, **l'Aleix**, **la Ka**). Un dels emissors centrals, però, barreja els dos articles en masculí (**en Nobita / el Nobita**), i també posa l'article en un context on no caldria: davant del nom d'un personatge cinematogràfic que ja porta un tractament incorporat: **la Mrs. Marvel**. En aquest cas, esperàriem l'elisió de l'article.

Entre emissors centrals, davant de noms de personatges públics o històrics s'evita l'ús de l'article en contextos formals (*Henry Cavill es va assabentar...; comencem parlant de Narcís Monturiol*). També s'evita, en registres formals, quan es parle de les persones esmentant nom i cognom(s) o amb el cognom tot sol (*Preston Mutanga, un noi canadenc, va crear...; Patrick Hadler té el rècord de...*); en el primer exemple, però, havent introduït el personatge pel nom i cognom, en el desenvolupament de la notícia es fa servir el nom tot sol, i aleshores l'article es fa pràcticament imprescindible en central (*va demanar a en Preston que...*).

- 31) Es detecta en un programa destinat als més grans l'ús de l'article *lo* amb valor individualitzador en un context col·loquial: *és lo de l'experiment*. La forma *lo* és col·loquial (cf. [GIEC 16.3.1.4](#)) i, per tant, s'ajusta al context en què s'observa.

En contextos formals, i també en d'altres d'informals, s'usa la forma *el* (*la troballa confirma el que ja sospitàvem; tot el que ens arriba dels Estats Units; digues el que vulguis*).

- 32) S'observen diferents formes dels demostratius segons els parlars. Pel que fa als determinants, en central, nord-occidental i baleàric es fa servir el sistema binari, és a dir, *aquest* i *aquell* (*aquestes plantes, aquell dia*). En valencià, en canvi, s'empra el sistema ternari, amb la particularitat, en les mostres analitzades, que no s'usen les formes reforçades *aquest* o *aqueix*, sinó únicament les no reforçades *este, esta, estos, estes; eixe, eixa, eixes*, i en un cas també *eix* (*este xic, estes persones, una broma d'eixes, amb eix sabó*). Aquestes formes no reforçades s'usen generalment en els registres informals (cf. [GIEC 16.4.1](#)), que és justament el context en què apareixen.

Pel que fa als adverbis demostratius, els presentadors valencians també fan servir formes del sistema ternari: *ací, allí i ahí* (*fins ací hem arribat; em tiraria allí tot el matí; un home ahí esperant que acabe tot*). La forma *ahí*, que és pròpia del valencià (cf. [GIEC 20.4.1](#)), es troba en contextos informals. Els emissors d'altres parlars, en canvi, se cenyeixen al sistema binari: *aquí i allà* (*aquesta part d'aquí; cap allà*). Finalment, pel que fa als pronoms demostratius, es detecten només *això* i *allò* en tots els dialectes (*Això ha de ser frustrant; allò sí que és una gran aventura*), però no pas *açò*.

- 33) Les formes femenines singulars dels possessius tòncics presenten les variants dialectals esperables: amb *u* en valencià (*la seua aposta*) i amb *v* en la resta de parlars, incloent-hi el nord-occidental (*la seva opinió, sa teva cançó*). Es troba un sol ús d'un possessiu àton (una nena valenciana diu: *A ma casa celebrem Halloween*).

Tots els usos observats dels possessius són adequats. Se'n detecta algun de prescindible (*posaven en risc la (seva) vida; el rinoceront [...] és una espècie que està en perill [...] per [...] les (seves) banyes*) i algun altre que es podria alternar amb un pronom de datiu (*si el ritme corre per les vostres venes*, que també podria ser *si us corre el ritme per les venes*), però no se'n troba cap d'inacceptable (cf. [GIEC 16.5.3a](#)).

- 34) El numeral *dos* presenta la variació de gènere esperada en la major part de mostres analitzades (*dos cosins, dues receptes*). Únicament es troba un sol cop, en context informal, l'ús de *dos* per al femení en boca d'una presentadora valenciana (*dos festivitats*). En valencià i en altres parlars s'usa la forma *dos* com a invariable, tot i que en registres formals és preferible mantenir la distinció entre *dos* i *dues* (cf. [GEIEC 12.3.1](#)).
- 35) S'observen alguns fenòmens interessants relacionats amb la formació del plural. Un presentador del parlar central en un programa de to informal per als més grans fa el plural del nom *casc* afegint-hi una *s* (*cascos*). Aquesta forma de plural es manté viva en parlars valencians i baleàrics (cf. [GIEC 7.3.2.2](#)); però en els altres parlars es percep com a forçada enfront de la forma més corrent, sobretot en context informal, que seria *cascos*. Aquest mateix presentador diu *peus fixes*, en un error bastant habitual de considerar que la forma masculina de l'adjectiu és *fixe*. Però no: l'adjectiu és *fix* i, per tant, la forma de masculí plural és *fixos* (cf. [GIEC 7.3.2.1](#)).

En un altre programa també per als més grans, en un context més formal, la presentadora parla dels *elements claus*. Es tracta d'una aposició nominal en què la concordança de nombre del segon element fluctua segons si s'interpreta més com un adjectiu (en aquest cas tendeix a no concordar-hi: *elements clau*) o com un nom pròpiament (en aquest cas sí que tendeix a concordar-hi: *elements claus*). Tot i que les dues opcions són acceptables, és més freqüent no fer la concordança. (cf. [GIEC 14.6.3c](#), [GEIEC 8.5b](#) i [DEIEC acc. 6](#)).

- 36) S'observa variació en les formes verbals d'acord amb cada parlar: *trob, anam o feis* en baleàric; *espere, s'atreuix, m'haguera enfadat o veges* en valencià; *penso o protegeixi* en central i nord-occidental. També en nord-occidental, la pronúncia de la tercera persona del singular de l'imperfet d'indicatiu i del condicional és amb *e*: *es pensav[e] que...; podri[e] veure's afectada...* (cf. [GIEC 9.4.2.1](#)).

Hi ha dos parlants centrals que fan la tercera persona del present de subjuntiu dels verbs *veure* i *fer* com si fossin *veigui* i *fagi*, respectivament. Aquestes variants són espontànies i s'ajusten al context informal de la conversa, però no serien adequades en un registre més formal. Encara amb el verb *veure*, en dos contextos formals es detecta un bon ús de la forma d'imperatiu *vegem* (*Vegem alguns dels millors dinosaures que hi ha als videojocs*) i, en canvi, un ús inadequat de la forma de subjuntiu *veieu* (*Us deixem [...] amb el tràiler perquè veieu que fa molt bona pinta*). En aquest últim cas, tot i que la forma espontània amb *i* està recollida en diferents fonts (cf. [DCVB](#) i [ésAdir](#)), el que s'esperaria en un context formal és *vegeu*.

Altres formes col·loquials, que s'observen en un context informal en boca d'una parlant valenciana, són el gerundi *riguent* en comptes de *rient*, que és el més general, també en valencià (*no sé si està riguent o plorant*; cf. [GIEC 9.6.1.2a](#)) i l'imperfet de subjuntiu *sapiguera* (potser influït pel català central informal *sapigués*) en comptes de *sabera* (*si sapiguera la que li espera...*; cf. [GIEC 9.6.1.2d](#)). Per als usos sintàctics de *riure*, vegeu el [punt 40](#).

Es troba un bon ús, en un context formal, de la primera persona del plural de l'auxiliari *haver* (*qualsevol pas en fals [...] pot fer que s'acabi la partida i hàgim de començar des del principi*) i no pas de la forma col·loquial *haguem* (cf. [GIEC 9.5.1c](#)).

- 37) Pel que fa als pronoms, també es detecten usos propis dels diferents parlars. En valencià i en baleàric, per exemple, es fan servir les formes plenes davant del verb, acceptables en la llengua oral en els parlars en què es mantenen (*no vos deixarà indiferents; què te sembla?*; cf. [GIEC 8.3.2](#)), malgrat que en els registres formals són preferibles les formes reforçades. En baleàric, també s'observa la pronúncia de *trobau-lo* amb l'accent principal en el pronom *lo* (cf. [GIEC 8.5.1d](#)). I en valencià, les pronúncies col·loquials de *ens* com si fos *es* (*es disfressem*; cf. [GNV, taula 22.6](#)), de *s'ho* i *t'ho* com si fossin *se ho* i *te ho* (*se ho ha agafat; te ho demostraré* (cf. [GIEC 8.4.2a](#)). La major part d'aquestes pronúncies són informals, que és justament el context en què es troben.

En el pronom feble datiu plural, hi ha variació en els parlants centrals entre *els* (*els encanta; els servirà de ben poc*) i *els hi*, que també es detecta en baleàric (*els hi agrada*): la primera és pròpia dels registres formals, i la segona és col·loquial (cf. [GIEC 8.2.1f](#)), i aquesta és en general la distribució en què es troben. Tot i això, en un programa destinat als més petits, el presentador fa servir en tot moment la forma *els*, en un context informal (*a les gallines els agrada el moresc*).

També en central, s'observen unes combinacions pronominals estàndard, tant en contextos formals com informals (*adaptar-nos-hi* i no pas *adaptà'ns-hi*; *adonar-nos-en* i no pas *adonà'ns-en*).

En les versions en balear i en central del *Uau Ka Kau* es troba variació en una frase en què els pronoms s'ajusten als usos dialectals dels dos parlars: *mos volen menjar / se'ns volen menjar* (vegeu l'[apartat 2.4](#)).

Són normatives i igualment vàlides en qualsevol context, tot i que la forma plena és més habitual en els registres formals, les variants pronominals *es* i *se* davant d'un verb començat amb el so [s] (cf. [GIEC 8.3.2](#)). En les mostres analitzades se'n detecta un cas de cada: *se celebra* (en boca d'un parlant central) i *es celebra* (en boca d'una presentadora valenciana).

- 38) S'observa un ús majoritàriament adequat dels pronoms *hi* i *en*: *no hi puc anar; quant de temps t'hi estaràs, amb això al cap?; la parella verda té dues cartes, i la parella fúcsia en té tres; al final te n'afartes*. És un fet, però, que tant la manca com l'ús excessiu d'aquests dos pronoms en segons quins contextos afecta negativament la qualitat lingüística. En aquest sentit, s'han localitzat uns pocs errors:

- El pronom *hi* fa falta en un context en què s'està parlant de si un personatge ha entrat o no en una piscina, i l'interessat diu: *Sí, sí que m'he ficat*. En aquest cas el pronom *hi* és imprescindible: *Sí, sí que m'hi he ficat*. En canvi, hi ha un altre emissor que fa un cert abús d'aquest pronom i el col·loca en algun context en què és sobrer: *Aquesta setmana arriben dues estrenes molt guais: una per als [...] més grans i l'altra*

per als [...] més petits. Els fans de Marvel estem supercontents perquè **hi** arriba una nova entrega del seu món de superherois. En aquest cas el pronom no té raó de ser perquè no té cap referent, com podria ser «al cinema».

- El pronom *en* es troba a faltar en dos contextos en boca de dos emissors. En un cas, s'està parlant de globus, i el presentador diu: *Tenim aquí de color blau i de color groc*. Aquí el pronom *en* és imprescindible: **En** *tenim aquí de color blau i de color groc*. En l'altre cas, es comenten les imatges d'un pallasso que fa una broma fent veure que llança a l'aigua el mòbil d'un espectador, i la presentadora exclama: *Té un altre!* Com que s'omet el referent (el mòbil), el pronom també hi és del tot imprescindible: **En** *té un altre!*

Amb el pronom *ho*, també s'observa un bon ús general (*no ho crec; ja ho veus; no ho sé*), però es troba a faltar en boca d'un emissor: *Així que ja Ø sabeu: si el ritme corre per les vostres venes, [jugueu a aquest joc] recomanadíssim!*

Hi ha 11 parlants que fan servir el verb *haver-hi* sense fer la concordança amb el nom en plural que el segueix, tant en els espais més formals com en els més informals, i tant si són programes per als més grans com per als més petits: **hi ha més de 23.000 rinoceronts; hi haurà dues parelles de concursants**. Sembla que l'afirmació de la [GIEC 21.4.3](#), que «la manca de concordança és l'ús consolidat en els registres formals» s'estén també als registres informals en les mostres analitzades.

- 39) Pel que fa als règims verbals, amb el verb *trucar* hi ha vacil·lació entre l'ús del pronom *li* (*li van tornar a trucar*) i del pronom *el* (*es va assabentar de qui l'havia trucat*) en boca de la mateixa presentadora, en un context formal i probablement llegint el text. Tot i que l'ús transitiu, amb *el*, ha assolit una certa extensió, l'ús general és intransitiu, amb *li* (cf. [GIEC 13.5.3](#) i [21.3.4](#)). En qualsevol cas, la barreja dels dos usos s'hauria d'evitar, i també l'ús transitiu en registres formals.

Amb el verb *esperar* es detecta també l'ús del pronom *li* (*la que li espera*). Segons la normativa vigent, amb el valor de 'estar previst que es presenti com a experiència a viure', el verb *esperar* és transitiu (*la que l'espera*: cf. [DEIEC acc. 7](#)), però algunes fonts complementàries el recullen també com a intransitiu amb aquest valor (cf. [DCVB acc. 3](#), GD62, *Nou diccionari auxiliar* i [ésAdir](#)).

Es troba un ús del complement del verb *requerir* introduït inadequadament per la preposició *de* (*zones congelades que requereixin d'un equipament especial*). *Requerir* és un verb transitiu i, per tant, el seu complement va sense preposició (*que requereixin un equipament*). I, a la inversa, s'observa un ús transitiu del verb *jugar* en un context en què és intransitiu: (parlant d'un joc) *L'heu de jugar*. En aquest cas, el complement aniria introduït per la preposició *a* (*jugar a un joc*) i, per tant, el pronom que hi tocava no és *l'*, sinó *hi*: **Hi heu de jugar**.

També en relació amb el règim, però ara adjectival, una presentadora omet la preposició *de* en un complement adjectival anteposat (***el que estic seguríssima és que...***). Molt

probablement es tracta d'una elisió fruit de la improvisació en un context informal. Com que el complement de l'adjectiu *seguríssima*, encara que s'anteposi, s'introdueix amb la preposició *de*, l'estructura esperada hauria estat: **del que estic seguríssima és que...**

- 40) No és adequat en cap cas —ni en un context informal, com és el cas— l'ús pronominal del verb *caure* que s'observa en un presentador: ...*si no se't cauen la meitat [de globus]*. Altres emissors, en canvi, en fan un bon ús: *cauen tots els papers; per aquí ens caurà el gra*.

Pel que fa al verb *riure*, una presentadora central el fa servir adequadament en un ús no pronominal (*el vent no riu així*), mentre que una altra de valenciana alterna l'ús no pronominal (*no sé si està riguent o plorant*) amb el pronominal (*com se riu*); aquesta mateixa presentadora fa un joc de paraules entre *l'escala de Richter* i *l'escala de «riu-te»*. El verb *riure* només és pronominal quan té el valor de 'burlar-se' o 'mostrar menyspreu' (cf. [DIEC, acc. 5](#)); amb altres valors és intransitiu no pronominal (cf. [GBU 29.3 R6](#)). Amb tot, en alguns parlars valencians s'usa com a pronominal en general (cf. [DNV](#)).

- 41) En un programa adreçat als més petits, es fa servir el verb *menjar* sense el pronom *se* en un cas en què seria esperable: el presentador dona una barreja de palla i farina de panís a una vaca amb la incertesa de si en voldrà o no, i acaba exclamant: *Sí que ho menja!* En aquest cas seria esperable *Sí que s'ho menja!*, perquè la forma que designa la realització, és a dir, el fet d'ingerir un determinat aliment, és *menjar-se* i no pas *menjar* (cf. [GIEC 24.2](#)).

En aquesta mateixa mostra es fa servir dos cops l'expressió *donar de menjar* (*Hem donat de menjar a les gallines*). Tal com indica l'[Optimot](#), aquesta expressió es construeix sense la preposició *de*: **donar menjar**. Una altra opció adequada seria el verb *alimentar*, i el presentador també l'utilitza (*Anem a alimentar més bestiar*).

- 42) Agafant el fil de l'últim exemple, es detecten diferents usos de «*anar a* + infinitiu»: en algun cas s'usa amb el valor de desplaçament propi del verb *anar* (*Anam a explorar [tal lloc]*), però en d'altres s'usa com a perífrasi: *anem a conèixer la primera parella; anem a muntar el gorro*. Aquest ús amb la primera persona del plural de l'imperatiu del verb *anar*, pren un sentit figurat amb un valor semblant a 'procedir a' que queda recollit a la gramàtica normativa (cf. [GIEC 24.8.5.2f](#)).

- 43) Dos presentadors valencians fan servir l'estructura «*com* + verb en subjuntiu» amb valor condicional en un context informal (*com l'agarre...; com el trobe, voràs*). Aquest ús es troba en diferents escriptors al Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana i figura al [DDL acc. 10a](#). Es considera un ús col·loquial (cf. [Optimot](#)); en registres formals l'estructura adequada és «*si* + verb en indicatiu».

- 44) L'ús dels gerundis és majoritàriament adequat. És habitual amb un valor de simultaneïtat i expressant manera (*començarem parlant de...; Va aconseguir marcar 321 gols a la*

*intel·ligència artificial del joc, i tot això **deixant** la seva porteria a zero) i en la perífrasi amb *estar*, que té un valor progressiu o duratiu (cf. [GIEC 24.8.5.1b](#)): **Estic intentant donar forma a un invent...**; **està fent** de víctima. En contextos informals, dos presentadors que comenten unes imatges elideixen el verb auxiliar d'aquesta perífrasi (*la dona **tremolant**; un home **esperant** que acabe tot*) i un personatge que simula la veu d'un robot també (**geolocalitzant** selva de l'Amazones).*

El gerundi es troba amb altres perífrasis: amb *anar* (*un comptador que **anirà marcant** el ritme*), amb *acabar* (*un dels dos ha d'**acabar guanyant** i l'altre **perdent***); també amb *seguir* i *continuar* de manera indistinta (*ha **seguit pensant**; **continua gravant-se***), usos igualment vàlids (cf. [GIEC 24.8.5.1a](#)).

No és adequat l'ús del gerundi quan expressa una conseqüència de la situació a què es refereix l'oració principal, encara que hi hagi simultaneïtat. Aquest ús es detecta en una sola mostra: *La vegetació podria veure's afectada **reduint** la seva distribució natural...* En aquest cas es podria construir un complement de manera (*La vegetació podria veure's afectada **amb una reducció de** la seva distribució natural*).

Sí que són adequats, en canvi els gerundis predicatius (cf. [GIEC 32.3.4](#)): *van fer una torre de plàstic **simulant** unes patates; veure aquests peixos **fent** tota mena de trucs*.

- 45) Pel que fa al canvi i caiguda de preposicions, en les poques oracions subordinades substantives d'infinitiu observades, les preposicions davant de l'infinitiu són les adequades en registres formals, que és el context en què es localitzen: *Va **trigar dos anys a** arribar-hi; hem d'anar amb compte **de** no desconnectar*.

Més variació es dona amb l'elisió i el manteniment de la preposició (habitualment *de*, però també *en*) en les oracions subordinades substantives finites en contacte amb la conjunció *que*. Es troben casos en què s'elideix (***després Ø que** un planeta xoqués...; **estàs de sort Ø que** la pilota és de plàstic; es va **fixar Ø que**...*), però 2 presentadors la mantenen: un en un context formal (***des de que** es va començar a prendre aquesta mesura*) i l'altra en un d'informal (***estic convençuda de que**...*). El manteniment de la preposició en aquests casos és propi dels registres informals i estils pròxims a la llengua espontània (cf. [GIEC 26.4.1.1a-b](#)).

- 46) Es troba la preposició *a* en alguns complements directes en què no hi hauria d'anar: en dos contextos informals (***anem a alimentar a** més bestiar; **anem a conèixer a** la primera parella*) i en un de més formal en boca d'un presentador nord-occidental (***no hem de fer feliços només als** dinosaures, **sinó també a** la gent*). En altres casos semblants s'evita (***dona alegria vore Ø** la gent disfressada*). Sí que s'utilitza adequadament en altres contextos (***això no ens afecta només a** nosaltres; **a** tots cinc, ja tinc ganes de tornar a vore-vos*) (cf. [GIEC 19.3.2](#)).

- 47) En les expressions partitives del tipus *un dels que...* en funció d'atribut d'una copulativa, el verb de la subordinada de relatiu va generalment en tercera persona del plural (cf. [Optimot, punt 2](#)). Els dos casos que s'han trobat, però, van amb el verb en singular (*és una de les pel·lis que ho ha petat aquest estiu; el límit de grau zero és un dels que segurament afectarà Andorra en els propers anys*). Sí que s'observa un cas —sense l'oració relativa— en què, efectivament, el complement és en plural («FIFA» *és una de les sagues més veteranes del món dels videojocs*).
- 48) Els usos de la preposició *per* i la contracció *pel* són majoritàriament adequats i es troben en veus de tots els parlars, en registres formals o més col·loquials: amb valor temporal (*per Tots Sants*), locatiu (*pel carrer*), de proporció (*55 quilòmetres per hora*), de distribució (*començar per la iaia*), d'agent (*referència utilitzada pels científics*), etc. També en construccions concessives amb valor ponderatiu (*per molt que tirin endavant*), en complements de règim (*una aposta per la música experimental*), introduint complements de causa (*per altres qüestions*) o en locucions adverbials i prepositives (*per ventura; per culpa dels humans*).

Les zones semàntiques en què hi pot haver vacil·lació en l'ús de les preposicions *per* o *per a* són les que corresponen a les nocions de destinació i finalitat. Per a valorar-les cal tenir en compte, a més del parlar, si la preposició va seguida d'un sintagma nominal o equivalent, o bé d'un infinitiu. Amb el valor de destinació, en central s'hi troben 8 casos en textos informatius formals construïts amb la preposició *per a* seguida d'un sintagma nominal (*un nom molt original per a aquesta festa*) i 2 en contextos informals construïts amb la preposició simple *per* (*pels que no ho sapigueu...*). Aquest ús de *per* (o *pel*) en comptes de *per a* (o *per al*) s'ajusta a l'ús oral espontani propi del registre informal en què es detecta (cf. [GIEC 19.3.5.1](#)). En valencià s'hi troba un cas amb *per a* en contextos informals (...*està feta per a la càmera i els escenaris*).

Amb el valor de finalitat s'observen 3 casos construïts amb *per a* seguit d'infinitiu: un en central i 2 en valencià (*serveixen per a recaptar diners; s'ha de ser valent per a fer bromes a desconeguts*); també un cas, en central, amb *per a* seguit d'un sintagma nominal (*diners per al manteniment de la piscina*). Tots els altres casos estan construïts amb la preposició simple *per* seguida d'infinitiu: 2 casos en nord-occidental i fins a 18 en central, tant en contextos formals com en situacions informals (*mesura de referència per assenyalar l'altitud; preparats per cuinar?*). Davant d'infinitiu, és igualment acceptable en tots els registres la distinció entre *per* i *per a* o bé l'ús exclusiu de *per*, d'acord amb cada parlar (cf. [GIEC 29.3.3](#)). També es detecten 6 casos en què la preposició *per* va seguida de sintagma nominal, 3 en nord-occidental i 3 en central, en contextos informals (*No em feu canviar de tema, que no hem vingut aquí per això; maquillatge per la nit més terrorífica de l'any*). I, finalment, les interrogatives finals *Per què les fan servir?* i *Sabeu per què?* en central, en una situació informal. Davant de sintagma nominal o equivalent, l'ús de *per* en comptes de *per a* és propi de la llengua oral espontània (cf. [GIEC 19.3.5.1](#)), i justament aquests usos es detecten en contextos informals.

Una veu valenciana diu *ja no està per a estos esglais*. Aquesta expressió amb l'estructura (*no*) *estar per (a)* ha tingut valoracions desiguals en les obres de consulta: el [DIEC](#) entra *no estar per orgues*, i el [DEIEC](#) (*no*) *estar per brocs*; el [DCVB](#) recull *no estar per brocs*, o *per cançons*, o *per romanços*, i també *no estar per a trots*; el [DNV](#), *no estar ja per a estos trots*.

DCVB i DNV coincideixen en la definició de l'expressió amb *per a*: «no estar en condicions de resistir certs esforços», mentre que en les expressions amb *per* es percep un acte de voluntat: «indica que algú no es vol embolicar en un afer» ([DIEC, *orque*](#)), que «(no) té humor per a escoltar coses sense importància» ([DEIEC, *broc*](#)), «no estar disposat a allò que altri proposa» ([DCVB, *estar*](#)). Tenint en compte aquests aspectes semàntics, doncs, es tracta d'un bon ús.

- 49) En la formació de les oracions comparatives hi actuen una varietat d'elements: ***tant dins com fora de Catalunya; ets igual que jo; diferent de tots els altres jocs; més tranquil que mai; més complicat del que sembla***). Únicament se'n detecta un ús estrany, en un cas en què l'element introductor de la coda no és el que tocava: *haurem de reaccionar i actuar molt més ràpid que ho fariem a qualsevol altre joc*. En aquest cas s'esperaria *del que: molt més ràpid del que ho fariem*. Segurament es tracta d'un simple lapsus.

Es troba un ús esporàdic, en un context informal, de *com* amb una funció pròxima a un quantificador o un modificador: *No tens com molta calor?* Com que a la frase ja hi ha el quantitatiu *molta*, l'ús de *com* hi és redundant (cf. [GIEC 19.4.4.2, 2n paràgraf en lletra menuda](#)).

També s'observa variació en l'ús del relatiu *com* introduint exemples (cf. [GIEC 28.6.1](#)): unes vegades es fa servir tot sol (*grans inventors, com Leonardo da Vinci*) i altres vegades acompanyat de diferents elements que el reforcen (*altres parts del cos, com ara les orelles; la major incidència d'esdeveniments com, per exemple, els incendis forestals*). Tots aquests usos són adequats en tots els contextos.

La locució causal *com que* és ben usada per dos presentadors en contextos formals: ***com que la nau encara funciona prou bé...; com que no podia [...] aturar el joc...*** No es detecta en cap cas el *com* tot sol en aquest context, que és un ús que s'evita en registres formals (cf. [GIEC 29.2.3.2](#)).

- 50) Hi ha un presentador que fa servir inadequadament en un context formal d'un programa per als més grans la correlació *quant més... més* (***Quanta més calor fa, més hem de pujar per...***). Aquesta construcció amb *quant*, que s'usava en la llengua antiga en correlació amb *tant* i que alguns autors contemporanis han usat en registres formals (cf. [GIEC 28.5.4a](#)), actualment se sol percebre com a interferència del castellà. La construcció adequada és amb *com* (***Com més calor fa, més hem de pujar per...***).
- 51) Sobre la construcció superlativa «article definit + *més/menys* + nom», contràriament al que indica la [GIEC 28.8c](#) que «tot i que en la llengua antiga existia, avui no és possible [...] ni en el cas que el nom sigui implícit», se'n detecta un ús, justament amb el nom implícit: *falta que [...] ajudem perquè aquests canvis siguin els menys possibles*. La construcció actual equivalent i més habitual seria: *falta que [...] ajudem perquè aquests canvis siguin els mínims possibles* (o també *tan pocs com sigui possible*).

- 52) Es troba un ús de l'adverbi *millor* sense la conjunció *que* en una estructura en què és necessària. Parlant d'una persona que seria preferible evitar, la presentadora diu: *Millor no me'l trobaria a la platja*. Aquest tipus de construccions, que expressen preferència o conveniència, es fan amb subjuntiu precedit de la conjunció *que* (cf. [GIEC 26.4.2.2](#)). L'alternativa adequada en aquest cas segurament també implicaria un canvi de primera a segona persona: *Millor que no te'l trobis* (o *que no us el trobeu*) a la platja o bé la paral·lela *Val més que no te'l trobis a la platja*.

Aquesta construcció sí que és possible amb infinitiu, sense conjunció, com en un altre cas observat en la mateixa presentadora: *Si fas una broma pesada, millor tindre públic*. En aquest cas, es pot considerar que queda sobreentès el verb *ser*: *...és millor tindre públic*.

- 53) Pel que fa als relatius, el més utilitzat és *que* (*persones que viatgen, tradicions que hem importat, qualque cosa que li faci il·lusió*); en menor nombre, també es troben *qui* (*este mim, a qui no li agrada...*), *on* (*les reserves naturals on viuen*) i *quan* (*hi pots jugar quan vulguis*). Només es detecta un sol cop en un context formal l'ús de *qual* (*dos dinosaures bessons, als quals anomena Kyu i Myu*).

S'observen 2 casos del relatiu tònic *què* precedit de preposició (*una tradició en què recordem...*; *l'altitud en què la temperatura...*). La construcció paral·lela pròpia dels registres informals «preposició + article + *que*» es troba en boca de 3 presentadors en contextos formals (*el joc [...] en el que pots fer...*; *l'alçada a la que la temperatura...*; *una butxaca màgica de la que en surten tota mena d'estris...*). Aquesta estructura, que és d'influència forana (cf. [GIEC 27.4.2.3](#)), no és adequada en aquests contextos formals.

Un parell d'emissors fan un acostament a les oracions de relatiu analítiques o col·loquials (cf. [GIEC 27.7.1](#)), però sense arribar-hi del tot. Un cas és justament l'últim exemple del paràgraf anterior, on apareix el pronom *en*: l'oració estaria ben construïda amb la partícula *que* (*una butxaca màgica que en surten tota mena d'estris...*). L'altre cas és aquest: *...és el típic videojoc que al principi només podies jugar amb la intel·ligència artificial del joc*. Aquí és al revés: hi apareix la partícula *que*, però hi falta el pronom *hi* (*al principi només podies jugar-hi*). De tota manera, com que també es troba en un context formal, l'opció més adequada hauria estat aquesta altra: *...és el típic videojoc al qual al principi només podies jugar amb la intel·ligència artificial del joc*.

Es localitza en algun cas un ús del relatiu *on* que, tot i el que adverteix la [GIEC 27.6.2](#), no té un valor estrictament locatiu, sinó més aviat metafòric: *jocs on hem d'explorar...*; *és una competició [...] on es poden veure...*

- 54) Es troben diferents recursos per a expressar la probabilitat o la possibilitat: els verbs *deure* o *poder* (*per què ho deuen plantar [...]?*; *la vegetació podria veure's afectada*) o els adverbis *potser* i *segur* (*potser us ho heu preguntat alguna vegada*; *segur que heu sentit a parlar de...*). Per a aquest ús de l'adverbi *segur*, vegeu el [punt 75b](#).

S'observa en un cas el futur de cortesia amb un valor d'atenuació, un ús adequat (cf. [GIEC 24.4.7b](#)) al costat de les opcions del paràgraf precedent: *és un actor britànic que coneixereu sobretot per...* En canvi, no és adequat el futur d'incertesa (cf. [GIEC 24.4.7d](#))

que es detecta en boca d'un altre presentador: *a on **estarà**?* amb el valor de 'a on **deu estar**' (o, més pròpiament, 'a on **deu ser**'). Per a l'ús de *ser* i *estar*, vegeu el punt següent.

- 55) Els verbs *ser* i *estar* majoritàriament són utilitzats adequadament. Amb *ser*: *soc un gandul; **eren** més baixos que nosaltres; **és** clar; **sou** a temps de...* El participi es fa majoritàriament amb la forma *estat* (*què ha **estat**, això?; l'excursió ha **estat** una passada; l'estiu [...] ha **estat** el més càlid...*) i en un cas amb *sigut* (*no he **sigut** jo*): totes dues formes són adequades (cf. [DIEC](#)). També s'observa en diferents mostres, en contextos informals, l'expressió *som-hi* (***Som-hi**, va!*).

Amb *estar*: ***estic** més tranquil que mai; **està** prohibit; **estan** en perill d'extinció; **està** tot controlat; **està** a punt d'arribar; no **està** per a estos esglais* (per a l'ús de *per a* en aquest últim exemple, vegeu el [punt 47](#)).

Amb valor locatiu, es fa servir tant *ser* com *estar*: el primer expressa una simple localització (***soc** aquí; **som** al galliner; les capsas **eren** en un magatzem*), mentre que el segon hi afegeix un matís aspectual de duració, permanència, fixació, resultat (*quant de temps creieu que va **estar** [...] a la banyera?; és impossible que [...] **estigui** davant meu; jo que ja **estic** aquí mig preparat*; cf. [GIEC 22.3.2.3](#) i [GIEC 22.3.2.4](#)). En algun cas es troba *estar* en un context en què s'expressa localització, i per tant, seria més adequat *ser* (*les que **esteu** a casa; a on **estarà**?*). Per a l'ús del futur d'incertesa, vegeu el punt anterior.

S'observa el verb *ser* ben usat com a merament descriptiu (*[aquest menjar] **és** molt pastós*), i també el verb *estar*, que ressalta un estat assolit (*[les panotxes] ja **estan** seques*); però en aquests contextos s'haurien pogut intercanviar: *el menjar **està** pastós*, perquè l'han pastat; *les panotxes **són** seques*, independentment del procés d'asseccament (cf. [GIEC 22.3.1.3b](#)).

Es troba un ús amb *estar* en una localització temporal en què seria esperable *ser* (***estem** a finals de setembre*; cf. [GIEC 22.3.2.1](#)). En canvi, és rellevant remarcar el bon ús de l'expressió *aquí **el tenim!*** que s'observa en un context en què massa sovint es fa servir inadequadament el verb *estar* (*aquí **està!***).

- 56) Pel que fa a l'expressió de gènere, en plural s'opta majoritàriament pel masculí genèric (***els científics** estan molt contents; **els nostres concursants**; per culpa **dels humans**; **els creadors** de la pel·lícula; **els americans**; **tots** sabem que...*).

En algun cas es recorre a l'ús de les formes dobles (*hi haurà dues parelles de concursants: **un avi o àvia** amb **el seu net o neta***). En algun altre cas, però, se'n fa un abús (*entre **tots i totes** m'heu fet...; vull que **tots i totes** compartiu...*).

De vegades, el masculí singular també és genèric: quan es diu als més menuts que allò que se'ls està explicant ho han de fer *amb l'ajuda d'un **adult***, aquest adult pot ser un home o una dona; quan es diu que a un videojoc s'hi juga amb *un **amic***, no en queden pas al marge les amigues.

Hi ha una presentadora que fa un ús deliberat del femení plural genèric. Dona uns consells de maquillatge als espectadors —en principi, nois i noies— per a la nit de Halloween i s'hi

adreça en femení: *per les que esteu a casa...; espantareu vosaltres mateixes els mals esperits*. Després, parlant amb l'altre presentador, diu: *Ara que ja estem més tranquil·les...* Aquest ús transgressor del femení genèric és un recurs estilístic que és preferible evitar, perquè «pot generar expressions equívocues i confuses» (cf. [IEC: El llenguatge inclusiu, punt 2](#)): en aquest cas, pot arribar a fer dubtar de si en realitat s'adreça al conjunt de l'audiència o només a les espectadores.

En canvi, aquesta mateixa presentadora fa servir un altre recurs que sí que és adequat: recorre a un substantiu ambivalent (*l'última persona que bufa...*), amb què evita l'ús del masculí (*l'últim que bufa...*). També és inclusiu l'ús del pronom *tothom*, que es troba en dues mostres més (*hola a tothom; no tothom té el cap de la mateixa mida*).

57) Altres fenòmens que s'observen de manera esporàdica són els següents:

- a) L'ús adequat en masculí de dues paraules a les quals sovint se'ls canvia erròniament el gènere: *els pendents muntanyosos; els costums estrangers*. No s'observa cap cas semblant en mots femenins.
- b) Es detecta un cop l'expressió *si et sembla* amb el valor de 'si et sembla bé'. Es tracta d'un ús que es dona en oracions interrogatives i condicionals en els registres informals, i justament aquest és el context en què es troba.
- c) Un emissor nord-occidental fa una construcció final amb *com per* en un context més aviat formal: *Entenem que ja tingueu suficient informació com per voler posar-vos a jugar ara mateix*. Segons la [GIEC 29.3.5f](#), tot i que l'ús de *com* en aquest tipus de construccions està molt estès, no és propi dels registres formals.
- d) Un mateix presentador fa servir, en un context formal, les estructures «en + infinitiu» i «al + infinitiu» amb el mateix valor temporal de l'adverbi *quan* (*la inspiració li va venir després d'un viatge a París, on va quedar fascinat en veure motors de diferents sistemes; quan [...] feia servir el setrill que tenien a casa, al deixar-lo a la taula, es formava una taca*). Malgrat que tradicionalment s'ha donat preferència en registres formals a la construcció amb *en*, la construcció amb *al* ha anat guanyant terreny amb el mateix valor de 'tan bon punt, així que' i és igualment adequada (cf. [GIEC 31.4.2.1f](#)).

2.3. Fenòmens lèxics

- 58) Majoritàriament es fa servir un vocabulari ben triat, tant pel que fa al lèxic general com a la terminologia, les locucions i la fraseologia: *acudit, malson, pocatraça, quin crac!* ('persona que excel·leix'), *comandaments, un triple [salt] mortal amb doble tirabuixó, malbaratament, iceberg, intel·ligència artificial, reproducció, encara rai!, fa molt bona pinta, per res del món, jugar a tocar i parar, suar com una cafetera, cantar com els àngels*. En algun cas, s'observa l'ús de termes que apareixen al Cercaterm del TERMCAT: *goma EVA, ninja, geolocalitzar, QR, touchdown*.

La creativitat aflora en casos com el mot *Castanyalloween*, format per la fusió dels truncaments de *castanyada* + *Halloween*, i en l'adaptació d'un nom que s'han inventat a

Anglaterra per a designar una festa en què els gossos poden banyar-se a les piscines els caps de setmana de setembre. Explica el presentador: «Li han dit *Dogtember*, com si fos el mes de *gossebre*».

- 59) S'observa el bon ús de paraules que sovint queden suplantades per alguna interferència, com ara **nombre** amb el valor de 'quantitat' (*petar el màxim nombre de globus*), **emprovar-se**, **penedir-se**, **assabentar-se**, **adonar-se**, **prémer un botó**, **mesurar-se el cap**, *quin esglai!*

En algun cas s'opta per una paraula no normativa. **Gorro** apareix en dos programes diferents, un de la franja d'edat dels més petits i un altre de la dels més grans; els dos programes són de l'SX3, i l'ús s'ajusta al criteri de l'[ésAdir](#), entre altres obres de referència que recullen el mot.

En un programa d'À Punt apareixen les paraules **nòria**, **trastada** i **tragar-se**, ús que s'explica perquè el [Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació, B-4.1a](#) remet al [Diccionari normatiu valencià](#), i aquest les recull.

- 60) Al costat de la variació morfosintàctica que ja hem vist en el punt 2.2, també s'observa la variació lèxica dialectal esperable en cada televisió: **soroll** (SX3) i **renou** (IB3); **menys** (SX3 i Andorra TV) i **manco** (IB3); **avui** (SX3 i Andorra TV) i **hui** (À Punt); **una mica** o **una miqueta** (SX3, IB3 i Andorra TV) i **un poc** (À Punt i IB3); **donar la volta** o **donar voltes** (SX3) i **pegar voltetes** (À Punt); **nen/a** (SX3 i Andorra TV), **noi** (SX3), i **xic** i **xiquet** (À Punt); **de seguida** (SX3) i **tot d'una** (IB3); **cementeri**, **pool** i **prompte** (À Punt); **crispetes** (SX3), **idò** (IB3). A À Punt es fa referència als **espantacriatures**, personatges de la tradició popular valenciana.

- 61) En un dels programes per als més petits es parla del **blat de moro**, **panís** o **moresc**, i el presentador diu: «Aquest cereal té molts noms. I tots són correctes». A partir d'aquesta afirmació, va alternant els diferents noms, que són geosinònims: s'hi refereix 4 vegades com a *blat de moro*, 4 més com a *panís* (denominació compartida per tots els parlars occidentals, de l'Alta Ribagorça al Baix Segura) i una com a *moresc*. El programa reflecteix les diferents designacions habituals a Catalunya —s'emet per l'SX3—, però en canvi no apareixen formes d'altres territoris, com ara *dacsa*, pròpia del País Valencià i Eivissa, i *blat de les Índies* o *blat dindi*, pròpies de Mallorca i Menorca, respectivament (cf. [Atles lingüístic del domini català](#)).

En aquest mateix programa, en canvi, quan es parla de les **panotxes** no es recorre en cap moment a la variant *panolla* o a altres sinònims com *espiga (de blat de moro)* o *pinya*, aquesta última no normativa (cf. [Petit atles lingüístic del domini català](#)).

- 62) Entre els mots habituals del llenguatge espontani que són una interferència —alguns no són més que crosses—, s'observa l'ús de **pues** (2 cops en contextos informals) i de **bueno** (un cop en un context formal i un altre en un d'informal). És majoritari, però, l'ús d'altres formes com **doncs**, **idò** i **bé**. Hi ha 3 parlants que, sempre en contextos informals, fan servir **vale** (2 cops) i la variant adaptada **val** (4 cops); al costat d'aquests usos, però, també es troben altres presentadors que se serveixen d'alternatives plenament adequades com **d'acord**, **molt bé** o **perfecte**. I un emissor diu **algo** en una intervenció espontània informal;

en canvi, 2 més fan servir **alguna cosa**. Tots aquests casos d'interferència es detecten en programes per a la franja d'edat dels més grans.

Hi ha altres interferències: **en sèrio** (alternatives: *de veritat, de debò*), **boniato** (la forma adequada és *moniato*), **a per totes** (alternativa: *a totes*; cf. [Optimot](#)). En alguns casos no queda clar si es tracta d'una interferència o d'una alternança de codi difícil de justificar: *Fer una gracetona familiar, tira que te va. Però s'ha de ser valent per a fer bromes a desconeguts*. Sobretot quan a la mateixa mostra hi trobem altres casos. Un de clar: **Lo típic** de «*me furten, em furten el mòbil!*» i altres de més dubtosos, tenint en compte la tendència a usar les formes plenes dels pronoms febles (*També te dic...*): **Mira-lo, mira-lo!** (o potser *Míralo, míralo*); **Queda-te** (o *Quédate*) *com se riu*.

- 63) Les paraules i expressions col·loquials són molt presents en els programes analitzats. Es troben sobretot en contextos informals i en programes per a les franges d'edat dels més grans. Tot i que algunes es detecten en diferents programes i en boca de diferents emissors, la majoria s'observen una sola vegada, però considerem igualment rellevant reflectir-les.

Mot/ expressió	Significat	Exemple	Context en què es troba	Franja d'edat del programa	Recollit al DIEC?	Fonts que ho recullen
<i>a tope</i>	'al màxim'	<i>Estem a tope amb el Castanyaloween!</i>	Informal	Grans	No	ésAdir (ús no admissible)
<i>al lloro</i>	'atenció'	<i>S'embarquen en un viatge a l'època del cretaci, al lloro, on viuran una gran aventura</i>	Formal	Grans	No	<i>Diccionari del català popular i d'argot</i>
<i>al·lucinar</i>	'experimentar coses imaginàries'	<i>Estàs al·lucinant</i>	Informal	Grans	Sí	DIEC
<i>cabrejar(- se)</i>	'emprenyar(- se)'	<i>—S'ha cabrejat. —Està cabrejat, sí, sí.</i>	Informal	Grans	No	DDL , GDLC , GD62, DUVC, ésAdir
<i>canya</i>	'molt bo, extraordinari'	<i>Els violinistes [...] són la canya</i>	Informal	Grans	No	GD62, ésAdir : <i>ser una canya</i>

Mot/ expressió	Significat	Exemple	Context en què es troba	Franja d'edat del programa	Recollit al DIEC?	Fonts que ho recullen
<i>dallò</i>	'cosa per a la qual no es troba el mot pertinent'	<i>Hauré d'agafar el dallò</i>	Informal	Grans	Sí	DIEC
<i>encostipat</i>	'refredat'	<i>Estic una mica encostipat</i>	Informal	Grans	No	DDLC , ésAdir
<i>flipar</i>	'entusiasmar-se' o 'experimentar coses imaginàries'	<i>Mira i flipa (ús intransitiu); Ho estic flipant (ús transitiu)</i>	Informal	Grans i petits	No	GDLC , ésAdir (només usos intransitius)
<i>friqui</i>	'persona extravagant o que es dedica obsessivament a alguna cosa'	<i>Ens acompanya el nostre friqui de confiança</i>	Informal	Grans	No	ésAdir
<i>genial</i> (adv.)	'molt bé'	<i>Genial! [com a resposta a una invitació a anar d'excursió]</i>	Informal	Petits	No	ésAdir
<i>guai</i>	'bonic, atractiu' (adj.) i 'molt bé' (adv.)	<i>dues estrenes molt guais</i>	Formal i informal	Grans i petits	No	DDLC , Optimot , ésAdir
<i>molar</i>	'agradar'	<i>Els dinosaures molen molt</i>	Formal i informal	Grans i petits	No	GD62, DUVC, ésAdir
<i>mono</i>	'bufó'	<i>Que monos [els peixos]!</i>	Informal	Grans	No	DCVB , DDLC , ésAdir
<i>petar-ho</i>	'tenir èxit'	<i>Hi ha inventors que ho han petat molt fort</i>	Formal i informal	Grans	No	ésAdir
<i>pixar-se</i>	'riure molt'	<i>L'home es pixa</i>	Informal	Grans	Sí (reducció de <i>pixar-se</i> de <i>riure</i>)	DEIEC
<i>pijo</i>	'que afecta ser de casa bona'	<i>El Suneo és una mica pijo</i>	Formal	Grans	No	ésAdir

Mot/ expressió	Significat	Exemple	Context en què es troba	Franja d'edat del programa	Recollit al DIEC?	Fonts que ho recullen
<i>quedar-se</i> (amb algú)	'enredar algú abusant de la seva confiança o ingenuïtat', 'sorprendre, causar impressió'	<i>Et vols quedar amb mi i et penses que m'ho creuré</i>	Informal	Petits	No	DUVIC, ésAdir
<i>ser un pal</i>	'ser una experiència desagradable o avorrida'	<i>Una altra cosa és que sigui un pal pelar-les [les cebes]</i>	Informal	Grans	No	ésAdir
<i>ser una passada</i>	'un fet, ser extraordinari o exagerat'	<i>L'excursió d'avui ha estat una passada</i>	Informal	Petits	No	GDLC , GD62
<i>tocar els nassos</i>	'molestar'	<i>Sovint li toca els nassos</i>	Formal	Grans	No	DSFF
<i>xulo</i>	'bonic'	<i>un premi superxulo</i>	Informal	Grans i petits	No	DDLC , ésAdir

La paraula *Manduka*, que forma part del nom d'un dels programes, prové del substantiu també col·loquial *manduca*. D'altra banda, hi ha certes paraules que són molt habituals en el discurs i que disposen de diverses variants dialectals i col·loquials, però que es troben gairebé exclusivament en la forma estàndard: **així**, **llavors** i **res**. Només es detecta 2 cops en una sola mostra la variant **aixina** (*t'ix un [home disfressat] aixina a tu i [...] a córrer!*; cf. [GIEC 20.3.5b](#)) i un cop en una altra mostra la variant **re** (*no passa re*; cf. [DEIEC](#)). En tots dos casos, en contextos informals de programes destinats als més grans.

S'observa una sola vegada ús de la pronúncia col·loquial **casí** (cf. [DCVB](#)), justament en un context informal; en canvi, no es fa servir la forma *quasi*. La forma més utilitzada per al significat 'No ben bé però faltant-hi poc', tant en contextos formals com informals, és *gairebé*.

Es troba, també un sol cop, l'ús de l'expressió **a nivell**, en un context formal (*temperatures a nivell global que han batut tota mena de rècords*): una opció més adequada en aquest context hauria sigut simplement *temperatures globals* (cf. [GIEC 19.9.3.1a](#)).

Es detecta l'escurçament esporàdic d'algun mot en contextos formals: **pel·li** i **dino** (però alhora es troben també els mots sencers: *pel·lícula* i *dinosaure*). També es fan servir diminutius en contextos més informals (**voltetes**, **graciosets**, **gatet**, **una gracietona**), superlatius en contextos formals i informals (**recomanadíssim**, **boníssim**, **moltíssim**, **seguríssima**) i usos hiperbòlics del prefix *super-*: **supernotícia**, **superimportant** (cf. [GIEC 11.6a](#)).

- 64) L'ús dels verbs *posar* i *ficar* és adequat: **posar una vacuna**, **posar-se a jugar**; no **m'hi ficaré** [en una qüestió]. Quan són possibles tots dos, s'observa una mínima variació **posar-se/ficar-se a la banyera**.

També és adequat l'ús del verb *pondre*, ben usat per 2 emissors: ...*neixen dels ous que ponen unes gallines*. El verb *compondre* està ben usat per una dobladora (*acabaré de **compondre** la meua cançó*), però hi ha un presentador que fa servir la forma *composar* (*un tema que han **composat** ells*), que no és adequada amb el significat de 'crear una obra musical'.

- 65) Es troba un ús adequat del verb **escoltar** en 3 programes, usat en tots els casos en imperatiu per a cridar l'atenció sobre el que es vol dir: *Escolta, saps què he pensat?*; *Escolta, com a actor un deu!* També s'usa adequadament el verb **sentir** en 2 programes en boca de 4 emissors: *Ho has sentit?*; *Sí, ho heu sentit bé*. En un dels casos de *sentir* també hi seria possible l'ús d'*escoltar*: *No podeu parar de ballar quan sentiu una cançó que us agrada*. En qualsevol cas, és remarcable que no es detecta cap ús erroni d'*escoltar* en comptes de *sentir*.

- 66) La locució verbal *a veure* presenta diferents variants: l'estàndard **a veure** (5 veus del central, cap de les quals diu *a vere*), i les més informals **a vore** (2 emissors valencians; cf. [punt 21](#)), **a mem** (1 emissora mallorquina) i **aviam** (1 emissora central). La primera s'observa en contextos formals i informals; les altres, en contextos informals.

- 67) La locució **és clar** (pronunciada [ə]sclar entre els parlants orientals i [e]sclar entre els occidentals; cf. [GIEC 22.2.2](#)) conviu amb la variant reduïda **clar**: la primera està en boca de 6 emissors (**és clar que no**); la segona, en boca de 4 (**clar que sí**). En la tria de l'una o de l'altra s'intueix una clara influència del text escrit: quan l'emissor llegeix el text (doblatges i formats informatius) l'opció és sempre **és clar**; en canvi, en la conversa més espontània **clar** és la forma predominant. I això és així fins al punt que un mateix parlant diu **és clar** quan explica una notícia i diu **clar** en el transcurs d'un esquetx. La forma reduïda **clar** es pot considerar adequada.

- 68) Les fórmules de salutació que es detecten, tant si els presentadors saluden els espectadors com si se saluden entre ells, són variades, però no són totes adequades. D'entrada, no en tots els programes hi ha la necessitat de saludar. I en aquells en què es fa, la forma més habitual és la interjecció **hola** en la forma estàndard, però també amb dues variants que segurament són un tret distintiu dels dos programes en què es troben o dels personatges que les fan servir: **uhola** i **holi** (vegeu també *moni* en el [punt 62](#)). En algun cas es reforcen amb preguntes del tipus **com estàs?** / **com esteu?** o **què tal?**. Aquesta última és una interferència del castellà i no és normativa, però és habitual en els registres informals, que és on es localitza (cf. [DCVB](#), GD62, [DSFE](#), [ésAdir](#)).

S'observa l'ús en boca de 3 emissors del mateix programa la fórmula de salutació **bones!** Es tracta d'un calc del castellà que no és acceptable en cap registre i que es pot evitar amb alternatives molt variades: a les que ja s'esmenten en el paràgraf anterior s'hi podrien afegir *ei!*, *salut!*, *què fem?*, *com va, això?*, *què expliques?*... Totes aquestes expressions no es fan servir en cap de les mostres analitzades.

- 69) Es troben els vocatius **amore** i **carinyo** en boca d'un col·laborador en un programa per als més grans: *Hola, amores; Perdona, carinyo*. El context és informal i segurament la tria forma part de la caracterització del personatge. En qualsevol cas, el programa és de l'SX3, i l'ús de **carinyo** s'explica per aplicació del criteri de l'[ésAdir](#). Un altre vocatiu que s'observa en un altre programa és **nano** (cf. [DIEC](#)): *Jo si pujo cims m'ofego faci zero graus o en faci quaranta, nano*.
- 70) L'adjectiu **gran** normalment està ben usat: *un gran explorador; avui és la gran nit; la lluna s'ha fet gran de cop* (en el context d'una descoberta que posa de manifest que té més anys dels que ens pensàvem). També es fa servir **gran** en algun cas en què es podria optar igualment per **gros**: *un esforç molt gran; no s'esperava que tingués un impacte tan gran*. L'adjectiu **gros**, de fet, no s'ha trobat en cap de les mostres analitzades.
- 71) El mot **alçada** pren, en boca de 3 emissors, valors que són propis d'altres substantius emparentats. Concretament, es fa servir en comptes d'**altitud** en un context formal en què s'està llegint una notícia (*ens havíem d'enfilar fins a 5.184 metres d'alçada*), i en comptes d'**altura** en un context més espontani i informal (*una posada en escena a l'alçada [de les circumstàncies]*). Un d'aquests 3 emissors, però, també fa servir adequadament **altitud** en un context formal (*l'altitud en què la temperatura és menor a zero*) i un altre emissor diferent parla d'**altura** en un context informal (*Estàs a l'altura [de les circumstàncies]*). Hi ha 2 emissores que sí que fan servir **alçada** adequadament: *[els rinoceronts] tenen una alçada d'una mica més d'un metre i mig; aquesta consola fa més d'un metre d'alçada*. L'ús d'**alçada** en comptes d'**altitud** i **altura** és habitual en registres informals, però és preferible evitar-lo en contextos d'especialitat, com en el primer cas.
- 72) Els mots **capsa** i **caixa** surten poques vegades, amb confusió dels significats: allà on tocava dir **capsa** es fa servir **caixa**: *petites caixes de videojocs*. Els videojocs es desen en capsos. I a la inversa, en un cas que potser no és tan clar es parla de **capsos** allà on semblaria més escaient fer servir **caixes**: *[els ossos d'uns neandertals] s'havien guardat en unes capsos*. En aquest cas, la mida que se suposa que ha de tenir el receptacle (d'una certa grandària) i el tipus de material de què ha d'estar fet (d'una certa rigidesa) porten a pensar en **caixes** més que no pas de **capsos**.
- 73) Els anglicismes són esporàdics i es concentren en mitja dotzena de programes. De fet, ja els incorporen —totalment o en part— els títols de 7 espais: *Manduka Family, Ràndom, Betapodcast, Git Gud, La Colla Nius, La Colla X-Press i Pio News*. Es localitzen tots, això sí, en els programes per als més grans, no pas en els dels més petits: **team, family, viewers, news, gamers, flow, performance, water resistant**.
- 74) S'observen una gran quantitat d'interjeccions (d'algunes ja se n'ha parlat: **vale**, cf. el [punt 61](#); **hola**, cf. el [punt 67](#)). La majoria són normatives: **ah, oh, apa, ostres, òndia, vinga** (amb la variant **venga** en baleàric), **ai, ei, ui, ep, uep** (cf. [GIEC 34.7](#)), **rai, vinga, ahà** ([OIEC 2.10.2a](#)). N'hi ha alguna que no ho és, però és habitual en la llengua col·loquial: **uau** (cf. *Diccionari d'onomatopeies i altres interjeccions* i [Optimot](#)). La interjecció **hala** és usada

amb un valor d'admiració o sorpresa no recollit per la normativa, però sí per altres fonts complementàries com el [DDL](#) i [ésAdir](#).

En un dels programes per als més petits es fan servir dues onomatopeies per fer el so de les gallines (**coc-coc**) i el de les vaques (**muuu**) (cf. *Diccionari d'onomatopeies i altres interjeccions*).

75) Actualment es fa un ús abusiu creixent de l'adverbi **literalment**, i en les mostres analitzades se'n detecten dos exemples: *Pots fer literalment qualsevol cosa* (parlant d'un videojoc de construcció amb cubs); *S'ha jugat la vida literalment* (en el context d'algu que fa una broma pesada). Aquest adverbi indica que allò que s'expressa es compleix al peu de la lletra, i ja es veu que *fer qualsevol cosa* en el primer cas i, sobretot, *jugar-se la vida* en el segon cas són excessius per a ser literals.

76) Altres fenòmens que s'observen són els següents:

- a) Un sol ús de la locució adverbial *sí o sí* (*l'heu de jugar sí o sí*). Es tracta d'una expressió col·loquial no normativa que està experimentant un ús creixent, però que no ha de fer oblidar altres locucions més genuïnes com ara *tant sí com no* (cf. [ésAdir](#)).
- b) Malgrat que la normativa només recull la locució adverbial *de segur* (cf. [DIEC](#)), l'adverbi *segur* tot sol està recollit en diferents fonts complementàries (cf. [DDL](#), [DCVB acc. 7](#) i [ésAdir](#)). Aquest ús s'observa en 3 emissors tant en contextos formals com informals (*segur que heu sentit a parlar de...*; *segur que ja el coneixeu*).
- c) Un ús de l'adjectiu *puntual* amb el valor no normatiu de 'esporàdic' (*forts augments puntuals dels cabals del riu*). Aquest significat sí que queda recollit en altres fonts de referència complementàries (cf. [DDL acc. 4a](#) i [GDLC acc. 3.1](#)).
- d) En una referència temporal es detecta un sol cop l'ús de l'adjectiu *passat* anteposat al nom (*el passat estiu*) en un context en què la posició més habitual és darrere el nom (*la setmana passada, el mes passat*). El mateix presentador, però, el fa servir posposat al nom en algun altre cas (*fins aquest estiu passat*).

2.4. Les versions en balear i en central de *Uau Ka Kau*

Aquest programa es mou en un registre moderadament informal, com es veu amb l'ús de l'article salat en la versió en balear o de la forma del pronom de datiu plural *els hi* en totes dues versions: *A molts de turistes els hi agrada s'art*; *A molts turistes els hi agrada l'art*. En alguns casos, la versió de l'SX3 presenta una pronúncia formal enfront de la versió d'IB3, més col·loquial: *aigua* (dit *aig[wə]* en central i *aig[o]* en mallorquí), *Ara ho veuràs* (dit *v[əw]ràs* en central i *v[o]ràs* en mallorquí). En canvi, en altres casos la pronúncia *Hi puc 'nar* de l'SX3 es contraposa a *Hi puc anar*, d'IB3; i l'adjectiu *incomparable* també presenta variació: *incompara[p]le* a l'SX3 i *incompara[bb]le* a IB3.

En la versió en balear s'observa variació fonètica entre els diferents parlars: com que hi ha dues veus mallorquines, una de menorquina i una d'eivissenca, en algun cas un mateix mot rep

pronúncies diferents: **verd** dit amb la *e* neutra en boca d'una mallorquina i amb *e* oberta en boca d'una eivissenca; **molestar** dit amb *o* per un mallorquí i amb *u* per una menorquina. Aquesta variació no es dona en la versió en central.

Cada parlar opta per les variants morfosintàctiques que li són pròpies (les primeres són del central; les segones, del balear): **Ens ha agradat molt / Mos ha agradat molt; Què et sembla? / Què te sembla?; Vosaltres només molesteu! / Valtros només molestau!; Soc un explorador / Som un explorador; alguna vegada / qualche vegada; No és veritat / No és vera; Se'ns volen menjar / Mos volen menjar; m'he de quedar a regar / he de quedar a regar; molts animals / molts d'animals**. També en aquest terreny s'observa un cas amb variació de registre entre la versió en central, més formal, i la versió en balear, més informal: **a veure / a mem**.

La marca de confirmació en les oracions interrogatives també varia: l'**oi?** propi del parlar central en la versió de l'SX3 (*—Saps què he pensat? —Que et fa mandra regar-me l'arbre, oi?*) es converteix en un **o no?** en la versió d'IB3 (*—Saps què he pensat? —Que te fa vessa regar-me s'arbre, o no?*). De fet, aquí ja no és pròpiament una marca de confirmació (ho seria un simple *no?*, sense la conjunció *o*), però la interrogació funciona igualment. On no funciona, en canvi, és en una frase com *No t'ho deus voler perdre, o no?* (*oi?* en la versió de l'SX3) perquè en aquest cas l'oració ja és negativa (*no t'ho deus voler perdre*), i això fa que la partícula esperable sigui una altra: *No t'ho deus voler perdre, o sí? / No t'ho deus voler perdre, eh que no?*

També hi ha variació dialectal en la tria del lèxic (les primeres formes són de la versió central; les segones, de la balear): **soroll / renou; menys / manco; mandra / vessa; busca on és / cerca on és; de debò / de veres**. També en la tria de les interjeccions: **som-hi, va! / venga, va!** En la versió d'IB3 es detecta l'ús de l'adverbi **enfora** amb el significat de 'lluny' (*explorar és anar enfora*), tradicional i viu en mallorquí, que no es troba actualment al DIEC, però sí que figura en fonts de referència complementàries com el [DCVB](#), el [DDL](#) i la [Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, III, Lèxic](#).

2.5. El doblatge híbrid de *Jasmine i Jambo*

La particularitat lingüística més destacable d'aquest espai d'animació és que les veus dels dos personatges principals són de parlars diferents: la Jasmine és doblada per una veu central, i en Jambo per una veu mallorquina. Igual que *Uau Ka Kau*, el programa es mou en un registre moderadament informal, tot i que dona més mostres d'aquesta informalitat la veu mallorquina que no pas la central, amb fenòmens com l'ús de l'article salat (*s'aniversari*), el ieisme històric (*vermei*) o el rotacisme (*estàs de sort* dit com si fos *estàr de sort*; cf. [GIEC 4.4.3.6](#)).

Aquesta veu mallorquina opta per trets dialectals —i locals— molt marcats, mentre que la veu central és clarament més estàndard. Això es veu molt bé en un moment en què tots dos personatges van enumerant els ingredients que necessiten per fer un pastís. La veu central esmenta la *galeta*, la *xocolata* i la *nata* amb una pronúncia netament estàndard, mentre que la veu mallorquina diu *galleta*, i pronuncia *xocolata* com si fos *xocolatei* i *nata* amb una neutra final labialitzada, gairebé com si fos *nato*.

La pronúncia *nato*, que s'observa en altres paraules (*festa* com si fos *festo*, *t'agrada* com si fos *t'agrado*), és un tret «d'una certa rusticitat, amb poc prestigi i en clara regressió entre els

joves» (cf. *El català de Mallorca*, p. 61-62). La paraula **pessigolles** també es troba amb dues pronúncies diferents: amb el so lateral palatal del dígraf *ll* en central i amb l'elisió d'aquest so, **pessigoes**, en mallorquí (cf. [GIEC 4.4.3.5f](#)).

Més enllà de la fonètica, cada doblador se serveix dels trets que són propis del seu parlar, tant en la morfologia (*si no paro* en central; **trob que...** en mallorquí) com en la tria lèxica (*un altre cop* i *un altre pic*; **per molts anys** en central; **uep** en mallorquí; *per ventura*, dit amb la reducció pròpia del mallorquí: **pentura**). Hi ha un cas de variació que no és pròpiament dialectal: —*Li farem un pastís [...] amb anous*. —*No, nous no!* Les dues variants, *anou* i *nou*, es diuen a tot el domini lingüístic (cf. [DCVB](#)), i fa una mica estrany sentir-les en dues intervencions consecutives i com si pertanyessin a dialectes diferents.

2.6. Discurs

La construcció del discurs és molt variada en les 20 mostres analitzades:

- a) En els programes per als més petits es narra una peripècia basant-se en la imatge i el diàleg entre els personatges. *Uau Ka Kau* incorpora els tres personatges que donen nom a la sèrie més la Serp en una estructura narrativa senzilla i repetitiva.

Les dues mostres d'en *Titó* estan centrades en aquest personatge, que porta la veu cantant, corejat per unes veus de nens invisibles que expressen sorpresa, diuen sí o no, riuen i ocasionalment diuen algunes paraules que fan avançar la conversa amb en Titó.

Jasmine i Jambo són els únics que parlen en la seva peripècia, on el gat Dubidú i el gos Duduà tenen un paper només gestual.

Finalment, el Piolet i la Violeta presenten historietes absurdes només amb dos personatges, en què la imatge i el diàleg es complementen.

- b) *InfoK*, i *Pio News* adopten una estructura semblant a la dels informatius per a adults: un presentador o presentadora principal, altres veus per a cada tema, notícies amb entradeta i cos, i flaixos ràpids per als continguts complementaris. Per tant, l'estructura bàsica és la d'una llista de temes diferents, i cal buscar la coherència sintàctica a l'interior de cada fragment, que en general estan ben construïts. El discurs es fa més expositiu o més narratiu segons la qüestió de què es tracti, i fins pot arribar a tenir un to didàctic, malgrat que el llenguatge és lleuger i pròxim a l'audiència. Tot i que s'ancoren en l'actualitat, els temes principals de *l'InfoK* i el *Pio News* són pròxims a les ciències (el viatge de la nau *Osiris-Rex* per recuperar material d'un asteroide, la conservació dels rinoceronts negres, troballes arqueològiques dels neandertals, el grau zero); i el *Pio News* també té una secció dedicada a les estrenes de cinema. Per la seva banda, el *Git Gud* és un programa sobre videojocs, dels quals recupera l'estètica, amb una redacció de notícies pròxima a la dels informatius.
- c) Les dues mostres del programa *Fes talent* contenen una presentació elogiosa de cada concursant dels dos equips, i això redueix l'estructura discursiva a una enumeració.
- d) A *Manduka Family* hi ha una mena de *tràveling*: es comença enfocant la ceba i s'acaba a la truita de patates, amb la pregunta clau: amb ceba o sense? A partir d'aquí, la presentadora saluda els concursants i els va explicant el desenvolupament del concurs.

- e) *Ràndom*, *Betapodcast* i *La Colla Nius* s'organitzen partint la conversa entre els personatges, que pot abordar directament el tema del dia o originar-se a partir d'una anècdota per a atraure l'atenció dels espectadors, i dins de la conversa s'insereixen vídeos, sobre el mateix tema o sobre temes diferents. Portant-ho a l'extrem, a *La Colla X-Press* s'ofereixen un seguit de vídeos comentats pels dos presentadors: però només amb el que diuen, ple d'exclamacions sovint deslligades, és impossible fer-se una idea del que hi passa. Les imatges són imprescindibles. I el que dona unitat a l'espai és la presència dels presentadors.

3. Conclusions i consideracions finals

En vista de les mostres analitzades, s'ha de concloure que en general hi ha bona qualitat lingüística. Es nota una voluntat de fer-ho bé, tant en el sentit d'usar bé la llengua, com en l'esforç per acostar-se al públic objectiu, amb les dues franges d'edat que s'assenyalen al començament d'aquest informe. Hi ha una actitud diferent respecte al llenguatge utilitzat: per als més petits, llenguatge conegut, segur, reforçant el que s'ha après a casa i a l'escola i, per tant, utilitzant les formes pròpies de cada dialecte (amb un cas de diversitat en *Jasmine i Jambo*, en què s'usen, sense barrejar-se, central i mallorquí). En els programes per als més grans apareix la diversitat funcional: hi ha programes formals, com els informatius, i programes informals, amb gradacions diverses. Això permet presentar les notícies com una comunicació segura, fiable, amb un llenguatge formal, però sense excessos (per exemple, encara que es tractin temes científics, s'evita el llenguatge d'especialitat, llevat d'algun terme: en realitat, com en els informatius per a adults); permet també parlar de videojocs o de pel·lícules amb un llenguatge més distès i fins irònic en algun moment, i entrar de ple en la col·loquialitat en els magazins.

El grau de formalitat varia sovint dins un mateix programa: es pot passar de la conversa banal a la lectura d'una notícia, o a la presentació d'un vídeo més elaborat, i per tant en un llenguatge més formal. Es tracta, però, d'una variació funcional lleugera, que va per graus. Amb tot, en alguns moments s'utilitzen paraules molt col·loquials, sovint interferències del castellà i de l'anglès. Aquests recursos serveixen per a connectar amb l'audiència adolescent i sovint són volgutament transgressors, sobretot pel que fa al lèxic, amb la introducció de mots com *flipar*, *friqui*, *guai*, *molar*, *petar-ho*, *ser un pal*, *ser una passada*. En contrapartida, s'observa la voluntat d'evitar barbarismes habituals amb paraules com *emprovar-se*, *penedir-se*, *assabentar-se*, *adonar-se*, *prémer un botó*, *mesurar*, *esglai*. En canvi, en morfologia i sintaxi fa la impressió que més que no pas transgressió hi ha inseguretat, que es detecta, per exemple, en l'ús o absència dels pronoms *en* i *hi*, o en el règim de verbs i adjectius. Es tracta de vacil·lacions, més que no pas d'errors sistemàtics. Això es deu en part a raons d'edat dels presentadors i en part al to relaxat dels moments més conversacionals.

En el camp de la fonètica es troba també una certa inseguretat en la pronúncia de determinats sons, des de la vocal neutra a les esses, on s'observen tant pronúncies sordes d'esses sonores com a la inversa, pronúncies sonores d'esses sordes. Però el so que més falla en les mostres analitzades és el de la lateral palatal ([λ]), que alguns presentadors pronuncien com a semivocal palatal ([j]) o aproximant palatal ([j̞]). Probablement, respecte a aquest so, a més de la pressió del castellà, hi ha poca exigència en l'època d'aprenentatge de la llengua. També es noten algunes tendències esteses entre els parlants en general, com l'emmudiment de la -b

final de la preposició *amb* quan va seguida d'un mot començat amb so vocàlic (*am(b) el peu*) o de la *-s-* de *aquest* quan el nom que modifica ve a continuació i comença amb vocal (*aquet estiu*), la pronúncia *curanta* per *quaranta* i *xixanta* per *seixanta*, o les diverses formes que adopta el mot *enginyer*.

L'elaboració d'aquests programes és necessàriament ràpida, i per això són un bon reflex de la diversitat geolectal i funcional de la llengua, i del grau de fixació de l'estàndard. En aquest punt es pot dir que la qualitat lingüística general és bona, però que hi ha molts detalls que cal polir, com s'ha vist al llarg d'aquest informe.

BIBLIOGRAFIA

La gran majoria de les obres consultades per a fer aquest informe tenen versió en línia. Atès que aquest informe es publica a la xarxa, hem optat per donar-ne tan sols els enllaços, en tots els títols en què és possible.

Normativa de l'IEC

[Gramàtica de la llengua catalana \(GIEC\)](#)

[Gramàtica essencial de la llengua catalana \(GEIEC\)](#)

[Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana \(GBU\)](#)

[Ortografia catalana \(OIEC\)](#)

[Diccionari de la llengua catalana \(DIEC\)](#)

[Diccionari essencial de la llengua catalana \(DEIEC\)](#)

Altres obres de l'IEC

[Diccionari descriptiu de la llengua catalana \(DDL\)](#)

[El llenguatge inclusiu: compatibilitat dels recursos estilístics dels usos no sexistes amb la normativa lingüística](#)

[Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I](#)

[Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II](#)

[Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, III](#)

Serveis amb cooperació de l'IEC

[Optimot](#)

[Cercaterm](#) (Termcat)

Altres obres

[Diccionari Català Valencià Balear \(DCVB\)](#)

Diccionari d'onomatopeies i altres interjeccions. Manel Riera-Eures i Margarida Sanjaume. Vic: Eumo Editorial, 2010.

Diccionari d'ús dels verbs catalans (DUVC). Jordi Ginebra i Anna Montserrat. Barcelona: Edicions 62, 1999.

Diccionari de locucions i de frases fetes. Joana Raspall i Juanola i Joan Martí i Castell. Barcelona: Edicions 62, 1996, 6a. ed.

[*Diccionari de sinònims de frases fetes*](#). M. Teresa Espinal. UAB

Diccionari del català popular i d'argot. Joaquim Pomares. Barcelona: Edicions 62, 1997

El català de Mallorca. La fonètica. Gabriel Bibiloni. Palma: Leonard Muntaner, Editor, 2016.

[*Diccionari normatiu valencià \(DNV\)*](#)

[*Gramàtica normativa valenciana \(GNV\)*](#)

[*Gran diccionari de la llengua catalana*](#) (Enciclopèdia Catalana)

Diccionari ortogràfic i de pronúncia. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2004

Gran diccionari 62 de la llengua catalana (GD62). Barcelona: Edicions 62, 2000

[*ésAdir*](#) (CCMA)

[*Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació*](#)

Nou diccionari auxiliar. Josep Ruaix. Barcelona: Claret, 2011.

Annex 1. Llista de programes observats per franges d'edat i canals

Franga d'edat	Canal	Programa	Enllaç
Fins als 6/7 anys	S3	<i>Uau Ka Kau</i>	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/en-uau-explorador/video/6186197/
		<i>Titó</i> («Com fer el gorro d'en Titó»)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/com-fer-el-gorro-den-tito/video/6201453/
		<i>Titó</i> («Excursió amb blat de moro»)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/excursio-amb-blat-de-moro/video/6242584/
	À Punt	--	--
	IB3	<i>Uau Ka Kau</i>	https://ib3alacarta.com/play/tv/uaukakau/t1e54
		<i>Jasmine i Jambo</i>	https://ib3alacarta.com/tv/jasmineijambo/t2e51
	Andorra TV	<i>El Piolet i la Violeta</i> («Juguem a pilota»)	https://www.clubpiolet.ad/vid/capsules/CAPS_20220226_16/CAPS_20220226_16.mp4
<i>El Piolet i la Violeta</i> («Sorpresa»)		https://www.clubpiolet.ad/vid/capsules/CAPS_20220226_03/CAPS_20220226_03.mp4	
A partir dels 6/7 anys	X3	<i>InfoK</i> (20/9/2023)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/20092023/video/6240852/
		<i>InfoK</i> (25/9/2023)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/25092023/video/6241729/
		<i>Manduka Family</i>	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/un-dia-de-gravacio-al-manduka-family/video/6232742/
		<i>Ràndom</i>	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/ens-quedem-glacats/video/6246977/
		<i>Betapodcast</i> (28/9/2023)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/t4xc11-beure-a-galet-i-altres-invents-catalans/video/6242140/
		<i>Betapodcast</i> (31/10/2023)	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/t4xc24-nit-de-legendes-i-riures-tenebrosos/video/6247842/
		<i>Git Gud</i>	https://www.ccma.cat/tv3/sx3/t1xc9-capitol-9/video/6246806/
	À Punt	<i>La Colla Nius</i>	https://lacolla.apuntmedia.es/la-colla-d-apunt/nius/colla-nius-tots-sants-vs-halloween_134_1462224.html
		<i>La Colla X-Press</i>	https://lacolla.apuntmedia.es/la-colla-d-apunt/xpress/colla-x-press-broma_134_1664355.html
		<i>Fes Talent</i> (equip Esteve)	https://lacolla.apuntmedia.es/festalent/el-concurs/equip-estev-econeix-fons-seu-equip_134_1658000.html
		<i>Fes Talent</i> (equip Marina)	https://lacolla.apuntmedia.es/festalent/seleccionats/equip-marina-coneix-fons-seu-equip_134_1658317.html
	IB3	--	--
	Andorra TV	<i>Pio News</i> (13/10/2023)	https://www.clubpiolet.ad/vid/pionews/pionews_20231013/pionews_20231013.mp4
		<i>Pio News</i> (10/11/2023)	https://www.clubpiolet.ad/vid/pionews/pionews_20231110/pionews_20231110.mp4